

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені І. І. МЕЧНИКОВА**

Економіко-правовий факультет

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА
ТА КРИМІНОЛОГІЇ**

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

до вивчення навчальної дисципліни
для здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня
вищої освіти спеціальності 081 «Право».

**ОДЕСА
2021**

УДК 343.2/.7;343.9.01

Рекомендовано до друку:
Вченою Радою економіко-правового факультету,
протокол № 1 від «6» вересня 2021 р.

Рецензенти:

Степанова Тетяна Валеріївна – доктор юридичних наук, професор, завідувача кафедрою конституційного права та правосуддя.

Родіонова Тетяна Василівна – кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри кримінального права, кримінального процесу та криміналістики.

Орловський Б.М., Чуваков О.А., Павлова Т.О.

Актуальні проблеми кримінального права та кримінології: методичні рекомендації до вивчення навчальної дисципліни / Б.М. Орловський, О.А. Чуваков, Т.О. Павлова / Одеський національний університет імені І. І. Мечникова. Одеса, 2021. 67 с.

ЗМІСТ

1. Пояснювальна записка.....	4
2. Тематичний план навчальної дисципліни.....	6
3. Зміст лекцій, плани семінарських і практичних занять, завдання для самостійної роботи аспірантів.....	7
4. Контрольні питання з навчальної дисципліни.....	43
5. Список рекомендованих джерел до вивчення навчальної дисципліни.....	47
6. Методи навчання та система контролю знань.....	65
7. Розподіл балів, які отримують аспіранти.....	67

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Метою викладання навчальної дисципліни «Актуальні проблеми кримінального права та кримінології» є поглиблене вивчення аспірантами сучасних теоретичних, законодавчих і практичних проблем, пов'язаних із застосуванням чинного кримінального законодавства України та базових теоретичних й практичних знань з кримінології, вивчення кримінологічних аспектів злочинності як негативного соціального явища.

Дана навчальна дисципліна викладається для:

- виконання вимог Закону України «Про вищу освіту» в частині підготовки фахівців третього (освітньо-наукового) рівня;
- поглибленого вивчення та засвоєння норм, положень та інститутів чинного Кримінального кодексу України, який поділяється на Загальну та Особливу частину;
- розгляду основних проблем кримінології як навчальної дисципліни, що вивчає злочинність як негативне соціальне явище.

Завданнями вивчення навчальної дисципліни «Актуальні проблеми кримінального права та кримінології» є:

- формування у аспірантів теоретичних знань, методичних вмінь та практичних навичок щодо застосування норм чинного кримінального законодавства України та кримінологічних категорій в процесі правозастосовної діяльності;
- поглиблене вивчення актуальних проблем сучасного кримінального права та кримінології;
- опанування практичних вмінь та навичок щодо проведення кримінологічних досліджень;
- підготовка аспірантів до застосування отриманих знань і навичок в науково-дослідній і викладацькій діяльності.

У результаті вивчення навчальної дисципліни «Актуальні проблеми кримінального права та кримінології» аспірант повинен

знати:

- праці провідних вчених з кримінального права;
- категорії кримінального права (чітко орієнтуючись в термінології, що застаріла, та термінології, яка є новою в категоріальному апараті кримінального права);
- проблематику інститутів Загальної частини Кримінального права України;
- проблематику інститутів Особливої частини Кримінального права України;
- проблематику інститутів кримінології;
- сучасні концепції та напрямки розвитку науки кримінального права та кримінології.

вміти:

- здійснювати науково-дослідну роботу за темами кримінально-правового та кримінологічного циклу;
- аналізувати розрізнені думки, ідеї і концепції, які представлені в юридичній літературі з кримінального права та кримінології;
- критично аналізувати зміст кримінально-правових та кримінологічних відносин;
- тлумачити кримінально-правові норми та основні кримінологічні терміни;
- застосовувати норми кримінального права;
- проводити кримінологічні дослідження;
вирішувати конкретні життєві практичні ситуації на базі теоретичних знань з кримінального права та кримінології.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

з/п	НАЗВИ ЗМІСТОВИХ МОДУЛІВ І ТЕМ	Види занять, години			
		Лекції ї	Сем. занят.	СРС	Разом
Змістовий модуль І. Актуальні проблеми Загальної частини «Кримінального права»					
1.	Тема 1. Кримінально-правова політика України: поняття та напрями її реалізації.	2	2	3	7
2.	Тема 2. Проблемні питання реалізації кримінальної відповідальності.	2	2	3	7
3.	Тема 3. Актуальні проблеми кримінальної відповідальності юридичних осіб в Україні.	2	2	6	10
4.	Тема 4. Суттєві ознаки кримінального покарання.	-	-	6	6
5.	Тема 5. Проблеми побудови системи покарань.	2	2	3	7
6.	Тема 6. Актуальні питання у застосуванні обставин, що виключають кримінальну протиправність діяння.	2	2	3	7
	Разом за змістовим модулем І	10	10	24	44
Змістовий модуль 2. Окремі теоретичні та практичні проблеми Особливої частини «Кримінального права» та «Кримінології»					
7	Тема 7. Проблеми побудови кримінально-правових норм Особливої частини чинного Кримінального кодексу України.	2	2	4	8
8	Тема 8. Законодавчі новели у побудові кримінальних правопорушень проти основ національної безпеки України.	-	-	8	8
9	Тема 9. Актуальні категорії «Кримінології» як комплексної науки про злочинність (кримінальні правопорушення).	2	2	6	10
10	Тема 10. Актуальні основи кримінологічного вчення про «злочинця» та «жертву злочину».	2	-	4	6
11	Тема 11. Сучасні проблеми при вивченні різновидів злочинності (кримінальних правопорушень) у межах Особливої частини «Кримінології».	-	-	14	14
	Разом за змістовим модулем ІІ	6	4	36	46
	РАЗОМ	16	14	60	90

ЗМІСТ ЛЕКЦІЙ, ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ І ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ, ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЗАГАЛЬНОЇ ЧАСТИНИ «КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА» (Теми 1-6).

Тема 1. Кримінально-правова політика України: поняття та напрямки її реалізації.

Лекція.

1. Кримінально-правова політика як державна політика у сфері боротьби зі злочинністю (кримінальними правопорушеннями): наукові підходи.
2. Основні напрями кримінально-правової політики держави.
3. Криміналізація як форма реалізації кримінально-правової політики.
4. Декриміналізація як форма реалізації кримінально-правової політики.
5. Пеналізація як форма реалізації кримінально-правової політики.
6. Депеналізація як форма реалізації кримінально-правової політики.

Семінарське заняття.

1. Кримінально-правова політика як державна політика у сфері боротьби зі злочинністю (кримінальними правопорушеннями): наукові підходи.
2. Основні напрями кримінально-правової політики держави.
3. Криміналізація як форма реалізації кримінально-правової політики.
4. Декриміналізація як форма реалізації кримінально-правової політики.
5. Пеналізація як форма реалізації кримінально-правової політики.
6. Депеналізація як форма реалізації кримінально-правової політики.

Завдання для самостійної роботи.

Опрацювати питання:

1. Ефективність кримінально-правової політики.
2. Кримінально-процесуальна політика як напрям діяльності зі створення і

застосування форм реалізації кримінального закону на всіх етапах його дії.

3. Кримінально-виконавча політика як напрям виконання кримінальних покарань. 4. Кримінологічна політика держави.

5. Правовий аналіз рішень Касаційного кримінального суду щодо складних питань кваліфікації: https://protocol.ua/ua/vs_kks_kradigka_ta_znahidka/

Реферати, доповіді:

1. Поняття, принципи та завдання кримінально-правової політики.
2. Етапи розвитку та формування вітчизняної кримінально-правової політики боротьби зі злочинністю.

Нормативні джерела

1. Загальна декларація прав людини ООН від 10.12.1948 року. Офіційний вісник України. 2008. № 93. Стор. 89. Ст. 3103.
2. Конвенція Ради Європи про захист прав людини і основоположних свобод від 04.11.1950 року. Офіційний вісник України. 1998. № 32. Стор. 270.
3. Міжнародний пакт про громадські і політичні права ООН від 16.12.1966 року. Верховна Рада України: офіційний сайт. URL : http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/995_043.
4. Конституція України від 28.06.1996 року. Верховна Рада України: офіційний сайт. URL : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.
5. Кримінальний кодекс України. Верховна Рада України: офіційний сайт. URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>.
6. Кримінальний процесуальний кодекс України. Верховна Рада України: офіційний сайт. URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>.
7. Кримінально-виконавчий кодекс України. Верховна Рада України: офіційний сайт. URL : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1129-15>.

Спеціальна література

1. Актуальні проблеми сучасного розвитку кримінального права України. Актуальна тема номеру. Право України. 2010. № 9. С. 4–126.

2. Актуальні питання кримінального законодавства України та практики його застосування : монографія / В. Я. Тацій, В. І. Борисов, Л. М. Демидова та ін. ; за заг. ред. В. Я. Тація, В. І. Борисова, Л. М. Демидової. Харків : Право, 2017. 400 с.
3. Борисов В.І. Сучасна політика держави у сфері боротьби зі злочинністю. Питання боротьби зі злочинністю: зб. наук. пр. Вип. 15. С. 68–81.
4. Борисов В.І., Фріс П.Л. Засади сучасної кримінально-правової політики України / В.І. Борисов П.Л. Фріс: матеріали Міжнародної наук.-практ. конф. «Політика у сфері боротьби зі злочинністю» (м. Івано-Франківськ 11–16 березня 2014 р.).
5. Борисов В.І., Фріс П.Л. Поняття кримінально-правової політики. Правова доктрина України: у 5 т. Т.5. Кримінально-правові науки в Україні: стан, проблеми та шляхи розвитку /В.Я. Тацій, В.І. Борисов, В.С. Батиргареева та ін.; за заг.ред. В.Я. Тація, В.І. Борисова. Х.: Право, 2013. С. 56–71.
6. Гончар (Павлова) Т.О. Поняття та основні етапи формування кримінальної політики: теоретичний аспект. Правова держава. 2009. № 11. С. 93–96.
7. Джужа О.М. Науково-практичний інтерес до становлення кримінально-виконавчої та криминологічної політики України. URL: <http://mnds.naiu.kiev.ua> (дата звернення 18.09.2020) .
8. Исмаилов И., Коробеев А. и др. Уголовно-правовая политика. Красноярск: Изд-во Краснояр.ун-та, 1991. 238 с.
9. Митрофанов А. Депеналізація як напрям кримінально-правової політики. Підприємництво, господарство і право. 2004. № 9. С. 133–136.
10. Проект тексту нового Кримінального кодексу України. URL: <https://newcriminalcode.org.ua/criminal-code>. (дата звернення 16.09.2020).
11. Фріс П.Л. Криміналізація і декриміналізація у кримінально-правовій політиці. URL : http://nauka.nlu.edu.ua/wp-content/uploads/2015/07/2_2.pdf. (дата звернення 17.09.2020)

12. Чубинский М.П. Очерки уголовной политики: понятие, история и основные проблемы уголовной политики как составного элемента науки уголовного права. М.: ИНФРА М, 2008. 215 с.

Тема 2. Проблемні питання реалізації кримінальної відповідальності.

Лекція.

1. Поняття кримінальної відповідальності у доктрині кримінального права.
2. Доктринальні визначення кримінальної відповідальності.
3. Виникнення та припинення кримінальної відповідальності.
4. Суб'єкти кримінально-правових відносин.
5. Заходи кримінально-правового характеру, що пов'язані із реалізацією кримінальної відповідальності та заходи кримінально-правового характеру, що не пов'язані з її реалізацією у доктрині та кримінальному законодавстві.

Семінарське заняття.

1. Кримінальна відповідальність: доктринальне та класичне визначення.
2. Співвідношення понять «кримінальна відповідальність» та «покарання».
3. Наукові погляди щодо стадій кримінальної відповідальності.
4. Підстава кримінальної відповідальності: наукове та законодавче обґрунтування.
5. Форми реалізації кримінальної відповідальності: теорія і практика.

Завдання для самостійної роботи.

Опрацювати питання:

1. Кримінальна відповідальність у механізмі кримінально-правового регулювання.
2. Кримінально-правові відносини при реалізації кримінальної відповідальності.
3. Проблеми визначення методологічних підходів щодо кримінальної відповідальності та її підстав у контексті побудови правової держави.
4. Теоретичні проблеми кримінально-правових відносин: юридичні факти. Матеріальні та процесуальні аспекти.

5. Вирішення питання про кримінальну відповідальність та її підставу (підстави) в Кримінальному кодексі 2001 року.

Реферати, доповіді:

1. Теоретичні проблеми кримінально-правових відносин: юридичні факти. Матеріальні та процесуальні аспекти.
2. Проблеми визначення методологічних підходів щодо кримінальної відповідальності та її підстав у контексті побудови правової держави.

Нормативні джерела

1. Загальна декларація прав людини ООН від 10.12.1948 року. Офіційний вісник України. 2008. № 93. Стор. 89. Ст. 3103.

2. Конвенція Ради Європи про захист прав людини і основоположних свобод від 04.11.1950 року. Офіційний вісник України. 1998. № 32. Стор. 270.

3. Міжнародний пакт про громадські і політичні права ООН від 16.12.1966 року. Верховна Рада України: офіційний сайт. URL: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/995_043.

4. Конституція України від 28.06.1996 року. Верховна Рада України: офіційний сайт. URL : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.

5. Кримінальний кодекс України. Верховна Рада України: офіційний сайт. URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>.

6. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України /Д.С.Азаров, В.К.Грищук, А.В.Савченко [та ін.]; за заг. ред. О.М.Джужі, А.В.Савченка, В.В.Чернея. 2-е вид., перероб і допов. Київ: Юрінком Інтер, 2018. 1104 с.

7. Кримінальний процесуальний кодекс України. Верховна Рада України: офіційний сайт. URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>.

8. Кримінально-виконавчий кодекс України. Верховна Рада України: офіційний сайт. URL : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1129-15>.

Спеціальна література

1. Актуальні питання кримінального законодавства України та практики його застосування : монографія / В. Я. Тацій, В. І. Борисов, Л. М. Демидова та ін. ; за заг. ред. В. Я. Тація, В. І. Борисова, Л. М. Демидової. Харків : Право, 2017. 400 с.

2. Баулін Ю. В. Звільнення від кримінальної відповідальності : монографія. К.: Атіка, 2004. 296 с.

3. Житний О.О. Умови звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з дійовим каяттям. Право України. 2002. № 8. С. 99–101.

4. Кримінальне право України. Загальна частина : підручник / [Алієва О.М., Гаврильченко Л.К., Гончар Т.О. та ін.] ; відп. ред. заслужений діяч науки і техніки України, д.ю.н., професор Є.Л. Стрельцов. [4-е вид.]. Х.: Одіссей, 2009. С. 200–212.

5. Кримінальне право України: Загальна та Особлива частини: навчальний посібник для підготовки до іспитів / [Т.О. Гончар, Є.Л. Стрельцов, О.А. Чуваков]. відп. ред. заслужений діяч науки і техніки України, д.ю.н., професор Є.Л. Стрельцов. [3-тє] вид., випр. та доп. Х.: Одіссей, 2013. С. 78–87.

6. Матюшенко В. Звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з дійовим каяттям. Право України. 2003. № 8. С. 99–101.

7. Михайленко О. Звільнення від кримінальної відповідальності. Юридичний вісник України. 2002. № 23(363). 8–14 червня. С. 6,7.

8. Яценко С. Чи відповідає Конституції України інститут звільнення від кримінальної відповідальності. Право України. 2011. № 9. С. 158–165.

9. Проект тексту нового Кримінального кодексу України. EUAM Ukraine: офіційний сайт. URL: <https://newcriminalcode.org.ua/criminal-code>.

Тема 3. Актуальні проблеми кримінальної відповідальності юридичних осіб в Україні.

Лекція.

1. Юридична особа як соціально-правовий феномен (розвиток уявлень про юридичну особу як штучний суб'єкт права; юридична особа як реальний

суб'єкт права).

2. Наукові концепції щодо правової природи заходів кримінально-правового характеру, що застосовуються до юридичних осіб.
3. Проблеми становлення інституту кримінальної відповідальності юридичних осіб в Україні.
4. Підстави та умови застосування заходів кримінально-правового характеру щодо юридичних осіб за КК України.
5. Види заходів кримінально-правового характеру, що застосовуються до юридичних осіб.

Семінарське заняття.

1. Юридична особа як суб'єкт кримінального правопорушення: національне кримінально-правове регулювання та іноземний досвід.
2. Наукові концепції щодо правової природи заходів кримінально-правового характеру, які застосовуються до юридичних осіб.
3. Підстави та умови застосування заходів кримінально-правового характеру щодо юридичних осіб.
4. Моделі кримінально-правового впливу на юридичних осіб: напрямки покращення національного законодавства.

Завдання для самостійної роботи.

Опрацювати питання:

1. Юридична особа як суб'єкт злочину за законодавством країн романо-германської правової системи.
2. Юридична особа як суб'єкт злочину за законодавством країн англо-американської правової системи.
3. Історія розвитку теорії «про суб'єкт злочину» на теренах України.
4. Співвідношення понять «кримінальна відповідальність» та «покарання» для юридичних осіб як суб'єктів злочину.

Реферати, доповіді:

1. Юридична особа як суб'єкт злочину за законодавством країн релігійної системи.

2. Юридична особа як суб'єкт злочину за законодавством країн змішаної правової системи.

3. Юридична особа як суб'єкт злочину за законодавством країн соціалістичної правової системи.

Нормативні джерела

1. Загальна декларація прав людини ООН від 10.12.1948 року. Офіційний вісник України. 2008. № 93. Стор. 89. Ст. 3103.

2. Конвенція Ради Європи про захист прав людини і основоположних свобод від 04.11.1950 року. Офіційний вісник України. 1998. № 32. Стор. 270.

3. Міжнародний пакт про громадські і політичні права ООН від 16.12.1966 року. Верховна Рада України: офіційний сайт. URL: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/995_043.

4. Конституція України від 28.06.1996 року. Верховна Рада України: офіційний сайт. URL : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.

5. Кримінальний кодекс України. Верховна Рада України: офіційний сайт. URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>.

6. Кримінальний процесуальний кодекс України. Верховна Рада України: офіційний сайт. URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>.

7. Кримінально-виконавчий кодекс України. Верховна Рада України: офіційний сайт. URL : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1129-15>.

Спеціальна література

1. Архипов С. И. Субъект права: теоретическое исследование. СПб. : Юридический центр Пресс, 2004. 469 с.

2. Бартошек М. Римское право: понятия, термины, определения / спец. науч. ред., авт. предисл. и комментария З. М. Черниловский ; сверка лат. текста Н. А. Федорова ; [пер. с чеш. Ю. В. Преснякова]. М. : Юрид. лит., 1989. 448 с.

3. Батраченко Т. С. Визначення окремих проблемних питань щодо кримінальної відповідальності юридичних осіб. Вісник Академії митної служби України. Сер. : Право. 2013. № 2. С. 97–101.

4. Вереша Р. В. Юридична особа як суб'єкт злочину за кримінальним законодавством зарубіжних держав // Актуальні проблеми удосконалення кримінального законодавства України: тези доповідей міжвідомчої науково-практичної конференції (Київ, 25 травня 2007 р.) / ред. кол. : Є. М. Моїсєєв, О. М. Джу́жа, О. М. Костенко та ін. К. : Київський нац. ун-т внутр. справ, 2007. 200 с.

5. Воронюк О. О. Генезис уявлень про юридичну особу як суб'єкта права. Університетські наукові записки. 2008. № 2 (26). С. 70–78.

6. Гончар (Павлова) Т. О. Заходи кримінально-правового характеру щодо юридичних осіб за чинним Кримінальним кодексом України. Правова держава. 2014. № 17. С. 76–80.

7. Гришук В. К., Пасєка О. Ф. Кримінальна відповідальність юридичних осіб: порівняльно-правове дослідження: монографія. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2013. 248 с.

8. Дудченко К. Ю. Інститут заходів кримінально-правового характеру щодо юридичних осіб: актуальні питання становлення та розвитку. Вісник Кримінологічної асоціації України. 2014. № 8. С. 156–162.

9. Задоя К. П. Концептуальні проблеми запровадження інституту заходів кримінально-правового характеру щодо юридичних осіб. Адвокат. 2013. № 5 (152). С. 34–40.

10. Задоя К. П. Правова природа заходів кримінально-правового характеру, що застосовуються до юридичних осіб. Право і громадянське суспільство. 2014. № 4. С. 42–53.

11. Кримінальне право : навчальний посібник / О. О. Дудоров, М. І. Хавронюк / за заг. ред. М. І. Хавронюка. К.: Ваіте, 2014. 944 с.

12. Кримінальне право України : Загальна частина : підручник / М. І. Бажанов, Ю. В. Баулін, В. І. Борисов та ін.; / за ред. проф. М. І. Бажанова, В. В. Сташиса, В. Я. Тація. 2-е вид., перероб. і допов. К.: Юрінком Інтер, 2005. 480 с.

13. Кухар В. В. До питання доцільності запровадження кримінальної відповідальності юридичних осіб в Україні характеру. Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України. 2014. № 1. С. 77–81.

14. Лихова С. Я. Юридичні особи як суб'єкти кримінальної відповідальності // Юридичний вісник. 2014. № 4 (33). С. 128–132.

15. Матяш Т. Кримінальна відповідальність юридичної особи в Україні: міф чи реальність? Закон & Юрист : електрон. версія журн. № 43. URL : <http://juscutum.com/ru>. (станом на 21.04.2016). (дата звернення 19.09.2020).

16. Миколенко А.Н., Павлова Т.А. Специальная конфискация в Украине: уголовно-правовой и уголовно-процессуальный аспекты. *Lega si viata* 2016. № 12. С. 65–59.

17. Митрофанов І. І. Засоби кримінально-правового впливу на юридичних осіб. Вісник Південного регіонального центру Національної академії правових наук України. 2014. № 2. С. 126–134.

18. Михайлов О. О. Юридична особа як суб'єкт злочину: іноземний досвід та перспективи його застосування в Україні : дис. ... канд. юрид. наук: [спец.] 12.00.08. Київ, 2008. 190 с.

19. Нерсесян А. С. Заходи кримінально-правового характеру щодо юридичної особи: аналіз нового законопроекту. Вісник Вищої ради юстиції. 2013. № 2. С. 181–192.

20. Орловська Н. Про модель кримінально-правового впливу на юридичну особу. Юридичний вісник. 2014. № 2. С. 125–130.

21. Павлова Т.О. Види конфіскації за чинним Кримінальним кодексом України. Правова держава. 2016. № 23. С. 135–140.

22. Павлова Т.О. До питання про кримінально-правовий статус юридичної особи в Україні. Правова держава. 2015. № 20. С. 157-161.

23. Павлова Т.О. Класифікація суб'єктів охоронних кримінально-правових відносин. Правова держава. 2018. № 30. С. 167–173.

24. Павлова Т.О. Примусові заходи медичного характеру як інший захід кримінально-правового характеру. Правова держава. 2017. № 25. С. 172–177.

25. Пономаренко Ю. А. Форми реалізації кримінальної відповідальності за кримінальним законодавством України: Збірник наукових праць Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди. «Право». 2013. Вип. 20. С. 65–72.

26. Шкелебей В.А. Кримінальна відповідальність юридичних осіб: вітчизняний та зарубіжний досвід. Науковий вісник Національного університету ДПС України (економіка, право). 1(68) 2015. С. 175–179.

Тема 4. Суттєві ознаки кримінального покарання.

Завдання для самостійної роботи.

1. Теорії походження кримінального покарання.
2. Ідеї класичної школи кримінального права щодо розуміння змісту кримінального покарання.
3. Ідеї Чезаре Беккарія у роботі «Про злочини та покарання» та їх вплив на формування принципів кримінального права та кримінального покарання.
4. Поняття та ознаки кримінального покарання.
5. Сутність кримінального покарання.
6. Зміст кримінального покарання як його основна ознака.
7. Проблеми побудови цілей кримінального покарання згідно з положеннями чинних Кримінального та Кримінально-виконавчого кодексів України.

Нормативні джерела

1. Загальна декларація прав людини ООН від 10.12.1948 року. Офіційний вісник України. 2008. № 93. Стор. 89. Ст. 3103.
2. Конвенція Ради Європи про захист прав людини і основоположних свобод від 04.11.1950 року. Офіційний вісник України. 1998. № 32. Стор. 270.
3. Міжнародний пакт про громадські і політичні права ООН від 16.12.1966 року. Верховна Рада України: офіційний сайт. URL : http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/995_043.

4. Конституція України від 28.06.1996 року. Верховна Рада України: офіційний сайт. URL : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.

5. Кримінальний кодекс України. Верховна Рада України: офіційний сайт. URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>.

6. Кримінальний процесуальний кодекс України. Верховна Рада України: офіційний сайт. URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>.

7. Кримінально-виконавчий кодекс України. Верховна Рада України: офіційний сайт. URL : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1129-15>.

Спеціальна література

1. Багрий-Шахматов Л. В. Теоретические проблемы классификации уголовных наказаний. Воронеж: Изд-во *Воронеж. ун-та*, 1971. 108 с.

2. Гальперин И. М., Мельникова Ю. Б. Дополнительные наказания. М.: Юрид. лит-ра, 1981. 295 с.

3. Гончар (Павлова) Т.О. Деякі цілі покарання відносно особливого суб'єкта. Вісник Одеського національного університету. 2011. Том. 16. Вип. 3. Правознавство. С. 171–175.

4. Гончар (Павлова) Т.О. До питання про суттєві ознаки кримінального покарання. Південноукраїнський правничий часопис. 2011. № 2. С. 33–36.

5. Дуюнов В. К., Цветинович А. Л. Дополнительные наказания: теория и практика. Фрунзе: Илим, 1986. 238 с.

6. Кримінальне право України. Загальна частина : підручник / [Алієва О.М., Гаврильченко Л.К., Гончар Т.О. та ін.] ; відп. ред. заслужений діяч науки і техніки України, д.ю.н., професор Є.Л. Стрельцов. [4-е вид.]. Х.: Одіссей, 2009. С. 221–236.

7. Кримінальне право України: Загальна та Особлива частини: навчальний посібник для підготовки до іспитів / [Т.О. Гончар, Є.Л. Стрельцов, О.А. Чуваков]. відп. ред. заслужений діяч науки і техніки України, д.ю.н., професор Є.Л. Стрельцов. [3-тє] вид., випр. та доп. Х.: Одіссей, 2013. С. 90 – 97.

8. Павленко В. Громадські роботи в системі покарань, не пов'язаних з позбавленням волі: загальна характеристика та шляхи вдосконалення. *Право України*. 2003. № 11. С. 97–101.

9. Сташис В. Актуальні питання системи покарань за Кримінальним кодексом України 2001 року. *Право України*. 2011. № 9. С. 16–24.

10. Тютюгин В.И. Лишение права занимать определенные должности как вид наказания по советскому уголовному праву. Х.: Вища школа, 1982. 145 с.

11. Хавронюк М.І. Заходи кримінально-правового впливу: які вони бувають? *Юридичний вісник України*. № 21(934), 25–31 травня 2013 р. С. 6–7.

12. Шинальський О. Мета покарання у контексті сучасної теорії кримінального права. *Вісник прокуратури*. 2003. № 8. С. 44–49.

Тема 5. Проблеми побудови системи покарань.

Лекція.

1. Поняття системи покарань.
2. Ознаки системи покарань.
3. Принципи побудови системи покарань та їх взаємодія з основними напрямками кримінально-правової політики.
4. Проблеми визначення цілей покарання в контексті положень кримінально-виконавчого законодавства України.
5. Характеристика системи покарань щодо повнолітніх осіб.

Семінарське заняття.

1. Поняття системи покарань: наукові підходи. Ознаки системи покарань.
2. Принципи побудови системи покарань та їх взаємодія з основними напрямками кримінально-правової політики.
3. Проблеми визначення цілей покарання в контексті положень кримінально-виконавчого законодавства України.
4. Характеристика системи покарань щодо повнолітніх осіб.

Завдання для самостійної роботи студентів.

Опрацювати питання:

1. Види покарань в зарубіжному кримінальному законодавстві.
2. Проблеми побудови системи покарань щодо неповнолітніх.
3. Відображення положень Загальної частини КК України в частині видів покарань у санкціях Особливої частини КК України.

Реферати, доповіді:

1. Система покарань у кримінальному законодавстві романо-германських країн.
2. Система покарань у кримінальному законодавстві англо-американських країн.

Нормативні джерела

1. Загальна декларація прав людини ООН від 10.12.1948 року. Офіційний вісник України. 2008. № 93. Стор. 89. Ст. 3103.
2. Конвенція Ради Європи про захист прав людини і основоположних свобод від 04.11.1950 року. Офіційний вісник України. 1998. № 32. Стор. 270.
3. Міжнародний пакт про громадські і політичні права ООН від 16.12.1966 року. Верховна Рада України: офіційний сайт. URL : http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/995_043.
4. Конституція України від 28.06.1996 року. Верховна Рада України: офіційний сайт. URL : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.
5. Кримінальний кодекс України. Верховна Рада України: офіційний сайт. URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>.
6. Кримінальний процесуальний кодекс України. Верховна Рада України: офіційний сайт. URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>.
7. Кримінально-виконавчий кодекс України. Верховна Рада України: офіційний сайт. URL : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1129-15>.

Спеціальна література

1. Гончар (Павлова) Т.О. Окремі проблеми застосування покарання щодо неповнолітніх. Правова держава. 2005. № 8. С. 129–133.
2. Денисова Т. А. Поняття функцій покарання та їх загальна характеристика. Університетські наукові записки. 2006. № 1. С. 222–227.

3. Денисова Т. А. Функции уголовного наказания: монография. Харьков : Изд-во Нац. ун-та внутр. дел, 2004. С. 40–55. 4
4. Курганов С.И. Наказание: уголовно-правовой, уголовно-исполнительный и криминологический аспекты. М: Велби, Проспект, 2008. 192 с.
5. Проект тексту нового Кримінального кодексу України. EUAM Ukraine: офіційний сайт. URL: <https://newcriminalcode.org.ua/criminal-code>.
6. Туляков В. Шляхи гармонізації кримінального законодавства. Актуальні проблеми європейської інтеграції: зб. статей з питань європейської інтеграції та права / [за ред. Д.В. Ягунова]. Вип. 5. Одеса: Фенікс, 2009. С. 140–144.
7. Фирсова А.П. Понятие уголовно-правового воздействия. Уголовное право: стратегия развития в XXI веке: материалы Пятой Международной научн.-практ. конф. 24–25 января 2008 г. М.: Проспект, 2008. С. 99–103.
8. Шевчук О.М. Засоби державного примусу у правовій системі України : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : [спец. 12.00.01] «Теорія та історія держави і права; історія політичних і правових вчень». Харків, 2003. 20 с.

Тема 6. Актуальні питання у застосуванні обставин, що виключають кримінальну протиправність діяння.

Лекція.

1. Поняття та структура обставин, що виключають кримінальну протиправність діяння.
2. Проблеми законодавчої характеристики та застосування необхідної оборони.
3. Наукові та практичні підходи щодо перевищення меж необхідної оборони.
4. Уявна оборона та затримання особи, що вчинила злочин: недоліки законодавчого врегулювання.
5. Крайня необхідність та перевищення її меж.

Семінарське заняття.

1. Поняття та структура обставин, що виключають кримінальну протиправність діяння.
2. Проблеми законодавчої характеристики та застосування необхідної оборони.
3. Наукові та практичні підходи щодо перевищення меж необхідної оборони.
4. Уявна оборона та затримання особи, що вчинила злочин: недоліки законодавчого врегулювання.
5. Крайня необхідність та перевищення її меж.

Завдання для самостійної роботи.

Опрацювати питання:

1. Характеристика фізичного або психічного примусу.
2. Діяння, пов'язане з ризиком: його правові аспекти.
3. Виконання наказу або розпорядження та спеціального завдання з попередження (розкриття) кримінально протиправної діяльності.

Реферати, доповіді:

1. Поняття необхідної оборони (захисту) у кримінальному законодавстві континентальних країн: правовий аналіз.
2. Поняття необхідної оборони (захисту) у кримінальному законодавстві континентальних країн: правовий аналіз.
3. Поняття крайньої необхідності у кримінальному законодавстві континентальних країн: правовий аналіз.

Нормативні джерела

1. Загальна декларація прав людини ООН від 10.12.1948 року. Офіційний вісник України. 2008. № 93. Стор. 89. Ст. 3103.
2. Конвенція Ради Європи про захист прав людини і основоположних свобод від 04.11.1950 року. Офіційний вісник України. 1998. № 32. Стор. 270.
3. Міжнародний пакт про громадські і політичні права ООН від 16.12.1966 року. Верховна Рада України: офіційний сайт. URL : http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/995_043.

4. Конституція України від 28.06.1996 року. Верховна Рада України: офіційний сайт. URL : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.

5. Кримінальний кодекс України. Верховна Рада України: офіційний сайт. URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>.

6. Кримінальний процесуальний кодекс України. Верховна Рада України: офіційний сайт. URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>.

7. Кримінально-виконавчий кодекс України. Верховна Рада України: офіційний сайт. URL : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1129-15>.

8. Постанова Пленуму Верховного Суду України № 1 від 26.04.2002 року «Про судову практику у справах про необхідну оборону»: Збірник постанов Пленуму Верховного Суду України у кримінальних справах: 1973-2005 рр. Харків: Одиссей, 2006. 528 с.

Спеціальна література

1. Баулин Ю. В. Обстоятельства, исключющие преступность деяния: монография. Харків: Основа, 1991. 360 с.

2. Кваша О. О. Обставини, що виключають злочинність діяння, у контексті конституційного права людини на самозахист. Часопис Київського університету права. 2015. № 2. С. 284–287.

3. Козак В. Н. Вопросы теории и практики крайней необходимости. Саратов: Изд-во Саратовского университета, 1981. 154 с.

4. Кримінальне право України: Загальна частина: Підручник / За ред. проф. М. І. Бажанова, В. В. Сташиса, В. Я. Тація. 2-е видання, перероб. і допов. Київ: Юрінком Інтер, 2005. 480 с.

5. Кримінальне право України: Загальна частина: Підручник / За ред. проф. В. В. Сташиса, В. Я. Тація. 3-тє видання, перероб. і допов. Київ: Юрінком Інтер, 2007. 496 с.

6. Орловський Б. М. Зарубіжний досвід кримінально-правової регламентації заподіяння приватними особами шкоди при затриманні злочинця. Правова держава. 2016. № 23. С. 130-134.

7. Орловський Б. М. Застосування механічних засобів та пристроїв як сучасний спосіб здійснення необхідної оборони. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: «Юриспруденція». 2014. № 9-2. Том 2. С. 81-83.

8. Орловський Б. М. Захист власності при необхідній обороні: зарубіжний досвід та сучасне кримінальне законодавство. Держава і право: юридичні і політичні науки. 2014. № 65. С. 220-226.

9. Орловський Б. М. Історичні аспекти розвитку в Україні помилки у обставині, що виключає злочинність діяння. Правова держава. 2015. № 19. С. 142-146.

10. Орловський Б. М. Історичні аспекти формування категорій інституту необхідної оборони на українських землях. Вісник Запорізького національного університету. Юридичні науки. 2017. № 3. С. 131-139.

11. Орловський Б. М. Кримінально-правове закріплення помилки у обставині, що виключає злочинність діяння. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Юридичні науки». 2017. № 2. С. 94-98.

12. Орловський Б. М. Критерії правомірності захисних дій особи при дотриманні меж необхідної оборони. Право і суспільство. 2014. № 6-2. С. 114-119.

13. Орловський Б. М. Обставини, що виключають злочинність діяння при наявності суспільно небезпечного посягання // Матеріали VI Міжнародної наукової конференції студентів та молодих вчених «Від громадянського суспільства – до правової держави» (м. Харків, 4-5 березня 2011 року): Збірник тез доповідей. Харків: ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2011. С. 267-269.

14. Орловський Б. М. Поняття та місцезнаходження здійснення службових владних повноважень як обставини, що виключає злочинність діяння. National law journal: theory and practice. 2014. № 5. С. 164-170.

15. Орловський Б. М. Уявна оборона: помилка при необхідній обороні чи самостійна обставина, що виключає злочинність діяння. Науковий вісник

Херсонського державного університету. Серія «Юридичні науки». 2014. № 4. С. 176-180.

16. Орловський Б. М. Уявна оборона як обставина, що виключає злочинність діяння // Актуальні проблеми кримінального права, процесу та криміналістики: Матеріали II-ї міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, 8 жовтня 2010 р.). У 2 т. Т. 1. Одеса: ПП «Фенікс», 2010. С. 227-230.

17. Орешкина Т. Ю. Система обстоятельств, исключающих преступность деяния. Lex Russica. 2015. № 3. С. 73–85.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2 (ТЕМИ 7 – 11) .

ОКРЕМІ ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ ПРОБЛЕМИ ОСОБЛИВОЇ ЧАСТИНИ «КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА» ТА «КРИМІНОЛОГІЇ»

Тема 7. Проблеми побудови кримінально-правових норм особливої частини чинного кримінального кодексу України.

Лекція.

1. Класифікація кримінально-правових норм Особливої частини.
2. Проблеми побудови норм-заборон у чинному КК України.
3. Заохочувальні норми Особливої частини КК України.
4. Проблеми реалізації основних інститутів Загальної частини у кримінально-правових нормах Особливої частини.

Семінарське заняття.

1. Диспозиція як конструктивний елемент кримінально-правової норми.
2. Санкція як конструктивний елемент кримінально-правової норми.
3. Питання класифікації диспозиції та санкції у доктрині кримінального права.
4. Заохочувальні кримінально-правові норми особливої частини КК України.

Завдання для самостійної роботи студентів.

Опрацювати питання:

1. Кримінально-правова санкція та кримінальна відповідальність: проблеми співвідношення.

2. Класифікація санкцій в контексті видів кримінально-правового впливу.
3. Проблеми реалізації інститутів Загальної частини у кримінально-правових нормах Особливої частини.
4. Класифікація санкцій в контексті «багатоколіїності».

Реферати, доповіді:

1. Диспозиція та санкція як конструктивні елементи кримінально-правової норми у законодавстві континентальних країн.
2. Диспозиція та санкція як конструктивні елементи кримінально-правової норми у законодавстві англо-американських країн.

Нормативні джерела

1. Загальна декларація прав людини ООН від 10.12.1948 року. Офіційний вісник України. 2008. № 93. Стор. 89. Ст. 3103.
2. Конвенція Ради Європи про захист прав людини і основоположних свобод від 04.11.1950 року. Офіційний вісник України. 1998. № 32. Стор. 270.
3. Міжнародний пакт про громадські і політичні права ООН від 16.12.1966 року. Верховна Рада України: офіційний сайт. URL : http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/995_043.
4. Конституція України від 28.06.1996 року. Верховна Рада України: офіційний сайт. URL : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.
5. Кримінальний кодекс України. Верховна Рада України: офіційний сайт. URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>.
6. Кримінальний процесуальний кодекс України. Верховна Рада України: офіційний сайт. URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>.
7. Кримінально-виконавчий кодекс України. Верховна Рада України: офіційний сайт. URL : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1129-15>.

Спеціальна література

1. Актуальні проблеми кримінально-правової кваліфікації: навч. посіб / за заг. ред. В.В. Топчія; наук. ред. В.І. Антипова. Вінниця : ТОВ «Нілан-ЛТД». 2017. 896 с.

2. Болдырев Е.В., Галкин В.М., Лысков К.И. О структуре уголовно-правовой нормы // Проблемы совершенствования советского законодательства: Труды ВНИИСЗ. М., 1974. Вып. 1. С. 136–148.
3. Гаджиев А.А. Диспозитивные нормы в уголовном праве. Государство и право. 2003. № 11. С. 97–98.
4. Галкин В.М. Система поощрений в советском уголовном праве. Советское угосударство и право. 1977. № 2. С. 91–96.
5. Головкин Л.В. Альтернативы уголовному преследованию в современном праве. СПб.: Изд-во Юридический центр Пресс, 2002. 544 с.
6. Готін О. Підстави криміналізації діянь. Право України. 2005. № 2. С. 95–98.
7. Гущина Н.А. Поощрительные нормы российского права: теория и законодательная практика. СПб.: Юрид.центр Пресс, 2003. 294 с.
8. Денисова Т.А., Філей Ю.В. Кримінально-правові санкції та їх застосування за злочини проти ласності: монографія. К.: Центр учб..л-ри, 2008. 176 с.
9. Козаченко О. Теоретичне визначення змісту та меж застосування кримінально-правових заходів. Право України. 2005. № 10. С. 41–43.
10. Козлов А.П. Уголовно-правовые санкции (проблемы построения/, классификация и измерения). Красноярск: Изд-во КГУ, 1989. 176 с.
11. Коржанський М.Й., Щупаківський Р.В. Санкції у кримінальному законі України. Науковий вісник Юридичної академії Міністерства внутрішніх справ: зб.наук.пр. 2004. № 1 (14). С. 259–262.
12. Корнута Р. Загальнотеоретичні особливості структури норми кримінального права. Право України. 2008. № 11. С. 72–76.
13. Кудрявцев Ю.В. Нормы права как социальная информация. М.: Юрид. лит-ра, 1981. 144 с.
14. Меркулова В.О., Смоков Д.С. Удосконалення системи кримінально-правового реагування на злочини: тенденції реформування. Південноукраїнський правничий часопис. 2006. № 2. С. 27–30.

15. Орловская Н.А. Уголовно-правовые санкции: проблемы определения, классификации и функционального анализа: монография. О.: Юридична література, 2010. 295 с.

16. Тацій В.Я. Об'єкт і предмет у кримінальному праві : монографія. Х.: Право, 2016. 256 с.

Тема 8. Законодавчі новели у побудові кримінальних правопорушень проти основ національної безпеки України.

Завдання для самостійної роботи.

Опрацювати питання:

1. «Безпека» як юридична та кримінально-правова категорія.
2. Законодавчі новели у системі кримінальних правопорушень проти основ національної безпеки.
3. Законодавчі новели щодо побудови кримінально-правових санкцій у системі злочинів проти основ національної безпеки.
4. Система кримінальних правопорушень проти основ національної безпеки за чинним Кримінальним кодексом України.
5. Державна зрада та шпигунство: правові аспекти кваліфікації.
6. Кримінально-правові аспекти диверсії як складу кримінального правопорушення.

Реферати, доповіді:

1. Злочини проти основ національної безпеки в кримінальному законодавстві континентальних країн.
2. Злочини проти основ національної безпеки в кримінальному законодавстві англо-американських країн.

Нормативні джерела

1. Загальна декларація прав людини ООН від 10.12.1948 року. Офіційний вісник України. 2008. № 93. Стор. 89. Ст. 3103.

2. Конвенція Ради Європи про захист прав людини і основоположних свобод від 04.11.1950 року. Офіційний вісник України. 1998. № 32. Стор. 270.
3. Міжнародний пакт про громадські і політичні права ООН від 16.12.1966 року. Верховна Рада України: офіційний сайт. URL : http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/995_043.
4. Конституція України від 28.06.1996 року. Верховна Рада України: офіційний сайт. URL : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.
5. Кримінальний кодекс України. Верховна Рада України: офіційний сайт. URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>.
6. Кримінальний процесуальний кодекс України. Верховна Рада України: офіційний сайт. URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>.
7. Кримінально-виконавчий кодекс України. Верховна Рада України: офіційний сайт. URL : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1129-15>.
8. Про національну безпеку України: Закон України. Відомості Верховної Ради України. 2018. № 31. Ст. 241.

Спеціальна література

1. Бантишев О. Ф. Кримінальна відповідальність за злочини проти основ національної безпеки України (проблеми кваліфікації): монографія / О. Ф. Бантишев, О. В. Шамара. 2-е вид., перероб. та доп. К.: Наук.-вид. відділ НА СБ України, 2010. 168 с.
2. Картавцев В. С. Кримінальна відповідальність за злочини проти основ національної безпеки України (наукові засади кваліфікації): навч. посібник / В.С. Картавцев. К.: Вид-во Національної академії СБ України, 2004. 57 с.
3. Климчук О. О. Кримінальна відповідальність за диверсію по законодавству України: дис ... канд. юрид. наук: 12.00.08 / О. О. Климчук; НА СБ України. К., 2003. 269 с.
4. Ліпкан В. А., Діордіца І. В. Національна безпека України: кримінально-правова охорона. К.: КНТ, 2007. 292 с.
5. Литвак О.М. Держава і злочинність. К.: Атіка, 2004. 302 с.

6. Тероризм: сучасний стан та міжнародний досвід боротьби / За ред. Л.Ю. Кондрата, Б.В. Романюка. К.: Національна академія внутрішніх справ України, 2003. 257 с.

7. Чуваков О. А. «Безопасность» как социально-правовое явление. Ринкова економіка: сучасна теорія і практика управління. 2015. Т. 2. Вип. 1. С. 188-194.

8. Чуваков О.А. Безопасность: политико-правовой аспект. Правова держава. 2015. № 20. С. 167-172.

9. Чуваков О. А. Деякі види диверсійних актів у сучасних умовах. Актуальні проблеми держави і права. 2010. № 55. С. 372-378.

10. Чуваков О.А. Деякі питання щодо видового об'єкта диверсії. Судова апеляція. 2017. № 1. С. 85-91.

11. Чуваков О. А. Злочини проти основ національної безпеки України: проблеми кримінально-правової теорії і практики : монографія / О. А. Чуваков ; відп. ред. О. М. Костенко. Одеса : Фенікс, 2017. 362 с.

12. Чуваков О.А. К вопросу о видах преступлений против основ национальной безопасности Украины. Часопис Київського університету права. 2015. № 3. С. 304-308.

13. Чуваков О.А. К вопросу определения понятия безопасности. Правова держава. 2013. № 16. С. 191-197.

14. Чуваков О.А. Міжнародне співробітництво у сфері боротьби зі злочинами терористичної спрямованості. Правова держава. 2012. № 14. С. 201-205.

15. Чуваков О.А. Національна і державна безпека: співвідношення понять. Правова держава. 2012. № 15. С. 193-196.

16. Чуваков О.А. Посягательство на жизнь государственного или общественного деятеля в системе преступлений против основ национальной безопасности Украины. Правова держава. 2009. № 11. С. 147-152.

17. Чуваков О.А. Теоретичні аспекти визначення поняття «безпека». Evropský politický a právní diskurz. 2014. Sv. 1, Vyd. 6. С. 95-105.

Тема 9. Актуальні категорії «кримінології» як комплексної науки про злочинність (кримінальні правопорушення).

Лекція.

1. Поняття, об'єкт і предмет кримінології, її система: теоретико-правовий аналіз.
2. Кримінологічні школи (класична, неокласична, позитивістська, сучасна) та їх наукові теорії.
3. Злочинність (кримінальні правопорушення) як соціальне негативне явище, її поняття та різновиди.
4. Рівень, коефіцієнт, динаміка, структура, географія та «ціна» злочинності (кримінальних правопорушень): сучасні тенденції та зміни.
5. Латентна злочинність (кримінальні правопорушення), її поняття та фактори, що обумовлюють існування.

Семінарське заняття.

1. Поняття, об'єкт і предмет кримінології, її система: теоретико-правовий аналіз.
2. Кримінологічні школи (класична, неокласична, позитивістська, сучасна) та їх наукові теорії.
3. Злочинність (кримінальні правопорушення) як соціальне негативне явище, її поняття та різновиди.
4. Рівень, коефіцієнт, динаміка, структура, географія та «ціна» злочинності (кримінальних правопорушень): сучасні тенденції та зміни.
5. Латентна злочинність (кримінальні правопорушення), її поняття та фактори, що обумовлюють існування.

Завдання для самостійної роботи:

Опрацювати питання:

1. Рівні та види латентності: їх теоретико-практичний аналіз.
2. Шляхи виявлення та подолання латентної злочинності (кримінальних правопорушень).

3. Географія злочинності (кримінальних правопорушень) в Україні та фонові явища.

Реферати, доповіді:

1. Географія злочинності (кримінальних правопорушень) за часів незалежності України: кримінологічний та статистичний аналіз.
2. Злочини найвищої латентності в Україні: кількісно-причинний аналіз.

Нормативні джерела

1. Конституція України від 28.06.1996 року. Верховна Рада України: офіційний сайт. URL : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.
2. Кримінальний кодекс України. Верховна Рада України: офіційний сайт. URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>.
3. Кримінальний процесуальний кодекс України. Верховна Рада України: офіційний сайт. URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>.
4. Кримінально-виконавчий кодекс України. Верховна Рада України: офіційний сайт. URL : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1129-15>.

Спеціальна література

1. Березовський А. А. Сучасні тенденції злочинності в Україні: кримінологічний аналіз / Актуальні проблеми держави і права: зб. наук. праць. 2009. Вип. 46. С. 341-346.
2. Біленчук П. Д., Гель А. П., Задояний М. Т., Мошняга Л. В. Злочинність: поняття та види / Економіка, фінанси, право. 2010. № 11. С. 28-31.
3. Бузало П. М., Денисов С. Ф., Кириченко О. В. Кримінологія: Навчальний посібник. К.: Центр учбової літератури, 2007. 192 с.
4. Горбань А. Сучасний стан кримінології як науки / Вища школа. 2012. № 8. С. 37-41.
5. Гумін О. М. Інтегративна функція кримінології в системі наук про людину / Митна справа. 2012. № 1 (ч. 2, кн. 2). С. 3-10.

6. Джужа О. М., Василевич В. В., Кулик О. Г. Основні показники злочинності: міжнародний і вітчизняний досвід / Вісник Верховного Суду України. 2012. № 1. С. 37-42.

7. Джужа О. М. Сучасний погляд на розвиток кримінології / Право України. 2003. № 2. С. 97-101.

8. Дрёмин В. Н. К вопросу о предмете институциональной криминологии: от кри-минальных практик к социальному институту / Митна справа. 2010. № 6. С. 68-73.

9. Дрьомін В. М. Злочинність як соціальна практика: інституціональна теорія криміналізації суспільства: монографія / Одеса : Юридична література, 2009. 616 с.

10. Дрьомін В. М. Інституціональна методологія дослідження механізму відтворення злочинності / Правове життя сучасної України : Матер. міжнар. наук. конф. проф.-викл. складу (20-21 травня 2011 р., м. Одеса), 2011. Т. 2. С. 264-266.

11. Дрьомін В. М. Праксеологічний підхід до пізнання злочинності / Шлях до кримінології: пам'яті Анатолія Петровича Закалюка : збірник матеріалів. 2010. С. 104-126.

12. Закалюк А. П. Курс сучасної української кримінології: теорія і практика: У 3 кн. К. : Видавничий дім «Ін Юре», 2007. 424 с.

13. Зелинская Н. А. Международные преступления и международная преступность / Одеса : Юридична література, 2006. 365 с.

14. Ігнатов О. М. Щодо рівня злочинності в Україні в цілому та рівня кримінального насильства зокрема / Часопис Київського університету права. 2012. № 2. С. 289-295.

15. Квашиш В. Цена преступности как криминологическая проблема / Уголовное право. 2008. № 6. С. 94-102.

16. Кулик О. Г. Злочинність в Україні: тенденції, закономірності, методи пізнання : монографія / Київ : Юрінком Інтер, 2011. 288 с.

17. Курило В. І., Михайлов О. Є., Яра О. С. Кримінологія: загальна частина. Курс лекцій. Навчальний посібник. К. : Кондор, 2006.

18. Курс кримінології: Загальна частина: Підручник: У 2 кн. / О. М. Джужа, П. П. Михайленко, О. Г. Кулик та ін.; за заг. ред. О. М. Джужи. К. : Юрінком Інтер, 2001. 352 с.

19. Литвак О. Латентна злочинність: деякі аспекти // Право України. 2003. № 12. С. 63-64.

20. Орловський Б.М. Кримінологія : методичні рекомендації до вивчення навчальної дисципліни для студентів денного (заочного) відділення економіко-правового факультету спеціальності 081 «Право» рівня вищої освіти: перший бакалаврський / укладач Б. М. Орловський ; Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова, Економ.-прав. ф-т. Одеса : ОНУ, 2020. 86 с.

21. Орловський Б.М. Кримінологія : навчально-методичний посібник для студентів денного (заочного) відділення економіко-правового ф-ту першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 081 «Право» / Б. М. Орловський. Одеса : Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова, 2020. 150 с.

22. Орловський Б. М. Різновиди фонових явищ злочинності у кримінологічній науці // Матеріали 74-ї наукової конференції професорсько-викладацького складу і наукових працівників ЕПФ Одеського національного університету імені І. І. Мечникова (м. Одеса, 27–29 листопада 2019 р.). Одеса: Фенікс, 2019. С. 23–25.

23. Сосніна О. Злочинність як об'єкт кримінологічного дослідження / Публічне право. 2011. № 4. С. 379-386.

24. Сташис В. Основні тенденції сучасної злочинності в Україні / Ежегодник українського права: збірник науч. трудов. 2009. № 1. С. 229-247.

25. Тимчук О. Л. Злочинність у сучасному світі: кримінологічний аналіз / Бюлетень Міністерства юстиції України. 2010. № 11. С. 84-91.

26. Фролова О. Щодо реформування предмета кримінології / Право України. 2003. № 7. С. 122-123.

27. Шакур В. Онтологічний вимір у кримінології / Право України. 2010. № 7. С. 136-143.

Тема 10. Актуальні основи кримінологічного вчення про «злочинця» та «жертву злочину».

Лекція.

1. Поняття особи злочинця (суб'єкта кримінального правопорушення), його кримінологічні ознаки та характеристика.
2. Проблеми класифікації і типології злочинців (суб'єктів кримінального правопорушення).
3. Поняття жертви злочину (потерпілого) та його кримінологічна характеристика.
4. Віктимологія як наука про жертву злочину, її основні категорії (віктимність, віктимна ситуація, ступінь віктимності та типи жертв).

Завдання для самостійної роботи.

Опрацювати питання:

1. Історія розвитку кримінологічних теорій про «злочинця» та «жертву злочину».
2. Суїцид. Механізм суїцидальної поведінки: правовий та психологічний погляд.

Реферати, доповіді:

1. «Доведення до самогубства» та «суїцид»: співвідношення і практика.
2. Віктимні ознаки жертви: підстави виникнення та механізм усунення.

Нормативні джерела

1. Конституція України від 28.06.1996 року. Верховна Рада України: офіційний сайт. URL : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.

2. Кримінальний кодекс України. Верховна Рада України: офіційний сайт. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>.

3. Кримінальний процесуальний кодекс України. Верховна Рада України: офіційний сайт. URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>.

4. Кримінально-виконавчий кодекс України. Верховна Рада України: офіційний сайт. URL : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1129-15>.

Спеціальна література

1. Білоус В. Т. Особистість злочинця як об'єкт кримінологічного та психологічного дослідження / В. Т. Білоус, Г. М. Бірюков // Актуальные проблемы криминологии и криминальной психологии: сб. науч. ст. 2007. С. 84-89.

2. Бузало П. М., Денисов С. Ф., Кириченко О. В. Кримінологія: Навчальний посібник К. : Центр учбової літератури, 2007. 192 с.

3. Валуйская М. Ю. К вопросу о типологии лиц, совершивших умышленные убийства при отягчающих обстоятельствах / Вісник Луганського інституту внутрішніх справ. 2000. Вип. 2. С. 140-146.

4. Голик Ю. В. Случайный преступник / Ю. В. Голик ; ред. В. Д. Филимонов. Томск : Изд-во Томского ун-та, 1984. 166 с.

5. Головкін Б. Типологія сімейно-побутових насильницьких злочинців / Вісник Академії правових наук України. Збірник наукових праць. Харків. 2004. № 36. С. 177-185.

6. Дьоменко С. В. Спирні питання визначення поняття «особистість злочинця» / Актуальні проблеми держави і права: зб. наук. праць міжнар. наук. конф., присвяч. пам'яті О. В. Сурілова. 2009. Вип. 45. С. 348-352.

7. Женунтій В. І. Поняття особистості злочинця в теорії вітчизняної кримінології / Держава та регіони. Науково-виробничий журнал. Серія: Право. 2009. № 2. С. 61-65.

8. Закалюк А. П. Курс сучасної української кримінології: теорія і практика: у 3 кн. Кн. 1: Теоретичні засади та історія української кримінологічної науки / Київ : Видавничий Дім «ІнЮре», 2007. 424 с.

9. Зелинский А. Ф. Криминальная психология: Научно-практическое издание / Киев : Юринком Интер, 1999. 240 с.

10. Игошев К. Е. Типология личности преступника и мотивация преступного поведения / Горький : Горьк. высш. школа МВД СССР, 1974. 168 с.

11. Костенко О. М. Воля і свідомість злочинця (дослідження із застосуванням принципу натуралізму) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра. юрид. наук: спец. 12.00.08 «Кримін. право та кримінологія; кримін.-викон. право» / Київ : Київський ун-т імені Т. Г. Шевченка, 1995. 46 с.

12. Криминальная мотивация / Ю. М. Антонян, В. В. Гульдан, В. Н. Кудрявцев [и др.] ; отв. ред. В. Н. Кудрявцев. М. : Наука, 1986. 302 с.

13. Курило В. І., Михайлов О. Є., Яра О. С. Кримінологія: загальна частина. Курс лекцій. Навчальний посібник. К. : Кондор, 2006.

14. Курс кримінології: Загальна частина: підручник: У 2 кн. / О. М. Джужа, П. П. Михайленко, О. Г. Кулик та ін.; за заг. ред. О. М. Джужи. К. : Юрінком Інтер, 2001. 352 с.

15. Мельник П., Лановенко І. Психологічні механізми девіантної поведінки / Право України. 2000. № 4. С. 90–92.

16. Мельничок В. Криміналістична характеристика соціально-психологічних ознак особистості злочинця / Юридична Україна. 2008. № 11. С. 97-102.

17. Орловський Б.М. Кримінологія : методичні рекомендації до вивчення навчальної дисципліни для студентів денного (заочного) відділення економіко-правового факультету спеціальності 081 «Право» рівня вищої освіти: перший бакалаврський / укладач Б. М. Орловський ; Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова, Економ.-прав. ф-т. Одеса : ОНУ, 2020. 86 с.

18. Орловський Б.М. Кримінологія : навчально-методичний посібник для студентів денного (заочного) відділення економіко-правового ф-ту першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 081 «Право» / Б. М. Орловський. Одеса : Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова, 2020. 150 с.

19. Орловський Б.М., Фокін А.С. Кримінологічний підхід до вивчення детермінант вчинення самогубства та суїцидальної поведінки особи. Право і суспільство. 2020. № 2. Ч. 3. С. 36-43.

20. Попович О. В. Особа злочинця як об'єкт філософсько-правового дослідження / Митна справа. 2012. № 80. Ч. 2. С. 159-165.

21. Чечель Н. О. Особа злочинця у кримінології: поняття та типологія / Митна справа. 2011. № 75. Ч. 2. С. 159-164.

Тема 11. Сучасні проблеми при вивченні різновидів злочинності (кримінальних правопорушень) у межах особливої частини кримінології.

Завдання для самостійної роботи.

Опрацювати питання:

1. Кримінологічні аспекти насильницької злочинності (кримінальних правопорушень).
2. Кримінологічні аспекти насильницько-корисливої злочинності (кримінальних правопорушень).
3. Кримінологічні аспекти наркоманії та проституції (кримінальних правопорушень).
4. Кримінологічні аспекти пенітенціарної злочинності (кримінальних правопорушень).
5. Кримінологічні аспекти економічної та корупційної злочинності (кримінальних правопорушень).
6. Кримінологічні аспекти екологічної злочинності (кримінальних правопорушень).

Реферати, доповіді:

1. Детермінанти насильницької злочинності (кримінальних правопорушень): кримінологічний та статистичний аналіз.
2. Детермінанти екологічної злочинності (кримінальних правопорушень): кримінологічний та статистичний аналіз.

Нормативні джерела

1. Декларація основних принципів правосуддя для жертв злочинів і зловживання владою: резолюція Генеральної асамблеї ООН від 29 листопада 1985 р. [Електронний ресурс]. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_114
2. Європейська конвенція щодо відшкодування збитків жертвам насильницьких злочинів: конвенція Ради Європи від 24 листопада 1983 р. [Електронний ресурс]. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/994_319
3. Єдина конвенція про наркотичні засоби 1961 року (з доповненнями). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_177.
4. Конвенція Організації Об'єднаних Націй про боротьбу проти незаконного обігу наркотичних засобів і психотропних речовин, ратифікована Постановою Верховної Ради від 25.04.1991 року № 1000-12. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_096.
5. Конвенція про психотропні речовини 21.02.1971 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_176.
6. Конституція України від 28.06.1996 року. Верховна Рада України: офіційний сайт. URL : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.
7. Кримінальний кодекс України. Верховна Рада України: офіційний сайт. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>.
8. Кримінальний процесуальний кодекс України. Верховна Рада України: офіційний сайт. URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>.
9. Кримінально-виконавчий кодекс України. Верховна Рада України: офіційний сайт. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1129-15>.
10. Про заходи протидії незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів та зловживанню ними: Закон України від 15 лютого 1995 року № 62/95-ВР. Відомості Верховної Ради України, 1995. № 10. Ст. 62. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/62/95-%D0%B2%D1%80>.
11. Про наркотичні засоби, психотропні речовини і прекурсори: Закон України від 15 лютого 1995 року № 60/95-ВР. Відомості Верховної Ради

України, 1995. № 10. Ст. 6. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/60/95-%D0%B2%D1%80>.

12. Про охорону навколишнього природного середовища: Закон України № 1264-ХІІ від 25.06.1991 року. Відомості Верховної Ради України, 1991. № 41. Ст. 546. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1264-12>.

Спеціальна література

1. Бандурка О. М. Психофізіологічні проблеми наркотизації населення: монографія. Харків : Нац. ун-т внутр. справ, 2005. 130 с.

2. Бараш Є. Ю. Злочинність у місцях позбавлення волі: основні тенденції та динаміка / Юридична Україна. 2017. № 5-6. С. 64-67.

3. Валуйська М. Ю. Кримінологічна характеристика особистості злочинців, що вчинили умисні вбивства при обтяжуючих обставинах: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.08 «Кримін. право та кримінологія; кримін.-викон. право» / Марина Юріївна Валуйська; Національна юридична академія України ім. Ярослава Мудрого. Харків, 2002. 18 с.

4. Виправний центр як суб'єкт запобігання злочинам : монографія / І. Г. Богатирьов, Д. О. Зубов, В. В. Маковій. К. : Дакор, 2014. 232 с.

5. Віктимологічні засади боротьби зі злочинами, що вчиняються в установах виконання покарань України : навч. посіб. / О. М. Джужа, ред. В. В. Коваленко, О. Г. Колб та ін.; МОН України, КНУВС, ун-т сучасних знань. Хмельницький : Хм. ЦНП, 2012. 171 с.

6. Гладкова Є. О. Правові засади протидії наркозлочинності: функціональний аналіз / Вісник кримінологічної асоціації України. 2017. № 16. С. 46-52.

7. Голіна В. В. Попередження тяжких насильницьких злочинів проти життя та здоров'я особи. Навчальний посібник / В. В. Голіна. Х. : НЮАУ. 1997. 52 с.

8. Головкін Б. М. Корислива спрямованість особистості злочинця, опосередкована у насильницьких проявах: поняття, зміст, шляхи формування / Вісник Академії правових наук України: зб. наук. Праць. 2009. № 3. С. 221-230.

9. Гуцалова К. Кримінологічне визначення поняття та ознак економічної злочинності: проблемні питання / Юридичний журнал. 2004. № 29. С. 113-115.

10. Заросинський Ю., Заросинський О. Наркоманія: стан і проблеми боротьби з нею на сучасному етапі / Право України. 2007. № 8. С. 61–64.

11. Йосипів А. О. Насильницька злочинність: детермінанти та протидія органами внутрішніх справ: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.08 «Кримін. право та кримінологія; кримін.-викон. право» / Алла Олексіївна Йосипів; Львів. Держ. ун-т внутрішніх справ. Львів, 2009. 18 с.

12. Кальман О. Г. Стан та головні напрямки попередження економічної злочинності в Україні: теоретичні і прикладні проблеми / О. Г. Кальман. Харків : Гімназія, 2003. 352 с.

13. Клименко С. В. Теоретичні, кримінально-правові і кримінологічні проблеми боротьби з посяганнями на навколишнє природне середовище (досвід системного аналізу) [Текст] : автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.01 / Клименко Сергій Володимирович; Одеський держ. ун-т ім. І. І. Мечникова, Юридичний ін-т. Одеса, 1996. 20 с.

14. Колб О. Г. Запобігання злочинності у місцях позбавлення волі : [навч. посібник]. Луцьк : РВВ «Вежа» Волин. держ. ун-ту ім. Лесі Українки, 2005. 494 с.

15. Колб О. Г. Кримінологія і соціальна профілактика злочинів у виправних установах : навч. посіб. / О. Г. Колб. Луцьк, 2007. 399 с.

16. Кулик Л. М. Ознаки насильницької злочинності. Право і суспільство. 2010. № 5. С. 128-132.

17. Матвійчук В. К. Кримінально-правова охорона навколишнього природного середовища: проблеми законодавства, теорії та практики: дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.08 / Матвійчук Валерій Костянтинович. К., 2008. 511 с.

18. Пивоваров В. В., Цибульська І. О. Злочинність у місцях позбавлення волі: сучасні українські реалії / Карпатський правничий часопис. 2015. № 10. С. 138-144.

19. Сорока С. О. Контрабанда наркотичних засобів: проблеми протидії: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.08 «Кримінальне право і кримінологія; кримінально-виконавче право» / Львів, 2010. 22 с.

20. Стрельцов Е. Л. Экономическая преступность в Украине: курс лекций / Е. Л. Стрельцов. Одесса : АО Бахва, 1997. 572 с.

21. Стрельцов Є. Л. Економічні злочини: внутрідержавні та міжнародні аспекти: навч. посібник / Є. Л. Стрельцов. Одеса : АстроПринт, 2000. 476 с.

22. Турлова Ю. А. Кримінологічний аналіз сучасного стану екологічної злочинності в Україні / Вісник Національної академії прокуратури України. 2016. № 45. С. 66-72.

23. Турлова Ю. А. Феномен екологічної злочинності: питання кримінологічної дефініції / Держава і право. Юридичні і політичні науки. 2014. № 66. С. 237-246.

24. Христюк О. С. Співробітники та засудженні: проблеми спілкування. Проблеми пенітенціарної теорії та практики. 2000. № 5. С. 158–162.

КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1. Поняття та особливості кримінально-правової політики держави: наукові підходи.
2. Завдання та напрями кримінально-правової політики держави: наукові погляди.
3. Форми і засоби реалізації кримінально-правової політики держави.
4. Принципи та ефективність кримінально-правової політики.
5. Кримінально-процесуальна політика як напрям діяльності зі створення і застосування форм реалізації кримінального закону на всіх етапах його дії.
6. Кримінологічна політика держави.
7. Кримінально-виконавча політика як напрям виконання кримінальних покарань.
8. Кримінальна відповідальність: доктринальне та класичне визначення.
9. Співвідношення понять «кримінальна відповідальність» та «покарання».
10. Наукові погляди щодо стадій кримінальної відповідальності.
11. Підстава кримінальної відповідальності: наукове та законодавче обґрунтування.
12. Форми реалізації кримінальної відповідальності: теорія і практика.
13. Теоретичні проблеми кримінально-правових відносин: юридичні факти. Матеріальні та процесуальні аспекти.
14. Юридична особа як суб'єкт кримінального правопорушення: національне кримінально-правове регулювання та іноземний досвід.
15. Наукові концепції щодо правової природи заходів кримінально-правового характеру, які застосовуються до юридичних осіб.
16. Підстави та умови застосування заходів кримінально-правового характеру щодо юридичних осіб.
17. Моделі кримінально-правового впливу на юридичних осіб: напрямки покращення національного законодавства.
18. Теорії походження кримінального покарання.

19. Ідеї класичної школи кримінального права щодо розуміння змісту кримінального покарання.
20. Ідеї Чезаре Беккарія у роботі «Про злочини та покарання» та їх вплив на формування принципів кримінального права та кримінального покарання.
21. Поняття, ознаки та сутність кримінального покарання.
22. Проблеми побудови цілей кримінального покарання згідно з положеннями чинних Кримінального та Кримінально-виконавчого кодексів України.
23. Поняття системи покарань: наукові підходи. Ознаки системи покарань.
24. Принципи побудови системи покарань та їх взаємодія з основними напрямками кримінально-правової політики.
25. Характеристика системи покарань щодо повнолітніх осіб.
26. Проблеми побудови системи покарань щодо неповнолітніх.
27. Поняття та структура обставин, що виключають кримінальну протиправність діяння.
28. Проблеми законодавчої характеристики та застосування необхідної оборони.
29. Наукові та практичні підходи щодо перевищення меж необхідної оборони.
30. Уявна оборона та затримання особи, що вчинила злочин: недоліки законодавчого врегулювання.
31. Крайня необхідність та перевищення її меж.
32. Характеристика фізичного або психічного примусу та діяння, пов'язаного з ризиком.
33. Виконання наказу або розпорядження та спеціального завдання з попередження (розкриття) кримінально протиправної діяльності.
34. Диспозиція як конструктивний елемент кримінально-правової норми.
35. Санкція як конструктивний елемент кримінально-правової норми.
36. Питання класифікації диспозиції та санкції у доктрині кримінального права.
37. Заохочувальні кримінально-правові норми особливої частини КК України.
38. «Безпека» як юридична та кримінально-правова категорія.

39. Законодавчі новели у системі кримінальних правопорушень проти основ національної безпеки.
40. Система кримінальних правопорушень проти основ національної безпеки за чинним Кримінальним кодексом України.
41. Державна зрада та шпигунство: правові аспекти кваліфікації.
42. Кримінально-правові аспекти диверсії як складу кримінального правопорушення.
43. Поняття, об'єкт і предмет кримінології, її система: теоретико-правовий аналіз.
44. Кримінологічні школи (класична, неокласична, позитивістська, сучасна) та їх наукові теорії.
45. Злочинність (кримінальні правопорушення) як соціальне негативне явище, її поняття та різновиди.
46. Рівень, коефіцієнт, динаміка, структура, географія та «ціна» злочинності (кримінальних правопорушень): сучасні тенденції та зміни.
47. Латентна злочинність (кримінальні правопорушення), її поняття та фактори, що обумовлюють існування.
48. Рівні та види латентності: їх теоретико-практичний аналіз.
49. Географія злочинності (кримінальних правопорушень) в Україні та фонові явища.
50. Поняття особи злочинця (суб'єкта кримінального правопорушення), його кримінологічні ознаки та характеристика.
51. Проблеми класифікації і типології злочинців.
52. Поняття жертви злочину (потерпілого) та його кримінологічна характеристика.
53. Віктимологія як наука про жертву злочину, її основні категорії (віктимність, віктимна ситуація, ступінь віктимності та типи жертв).
54. Суїцид. Механізм суїцидальної поведінки: правовий та психологічний погляд.

55. Кримінологічні аспекти насильницької злочинності (кримінальних правопорушень).
56. Кримінологічні аспекти насильницько-корисливої злочинності (кримінальних правопорушень).
57. Кримінологічні аспекти наркоманії та проституції (кримінальних правопорушень).
58. Кримінологічні аспекти пенітенціарної злочинності (кримінальних правопорушень).
59. Кримінологічні аспекти економічної та корупційної злочинності (кримінальних правопорушень).
60. Кримінологічні аспекти екологічної злочинності (кримінальних правопорушень).

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ ДО ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Нормативні джерела

1. Декларація основних принципів правосуддя для жертв злочинів і зловживання владою: резолюція Генеральної асамблеї ООН від 29 листопада 1985 р. [Електронний ресурс]. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_114
2. Європейська конвенція щодо відшкодування збитків жертвам насильницьких злочинів: конвенція Ради Європи від 24 листопада 1983 р. [Електронний ресурс]. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/994_319
3. Єдина конвенція про наркотичні засоби 1961 року (з доповненнями). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_177.
4. Загальна декларація прав людини ООН від 10.12.1948 року. Офіційний вісник України. 2008. № 93. Стор. 89. Ст. 3103.
5. Конвенція Організації Об'єднаних Націй про боротьбу проти незаконного обігу наркотичних засобів і психотропних речовин, ратифікована Постановою Верховної Ради від 25.04.1991 року № 1000-12. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_096.
6. Конвенція Ради Європи про захист прав людини і основоположних свобод від 04.11.1950 року. Офіційний вісник України. 1998. № 32. Стор. 270.
7. Конвенція про психотропні речовини 21.02.1971 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_176.
8. Конституція України від 28.06.1996 року. Верховна Рада України: офіційний сайт. URL : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.
9. Кримінальний кодекс України. Верховна Рада України: офіційний сайт. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>.
10. Кримінальний процесуальний кодекс України. Верховна Рада України: офіційний сайт. URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>.

11. Кримінально-виконавчий кодекс України. Верховна Рада України: офіційний сайт. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1129-15>.

12. Міжнародний пакт про громадські і політичні права ООН від 16.12.1966 року. Верховна Рада України: офіційний сайт. URL : http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/995_043.

13. Про заходи протидії незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів та зловживанню ними: Закон України від 15 лютого 1995 року № 62/95-ВР. Відомості Верховної Ради України, 1995. № 10. Ст. 62. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/62/95-%D0%B2%D1%80>.

14. Про наркотичні засоби, психотропні речовини і прекурсори: Закон України від 15 лютого 1995 року № 60/95-ВР. Відомості Верховної Ради України, 1995. № 10. Ст. 6. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/60/95-%D0%B2%D1%80>.

15. Про охорону навколишнього природного середовища: Закон України № 1264-ХІІ від 25.06.1991 року. Відомості Верховної Ради України, 1991. № 41. Ст. 546. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1264-12>.

Спеціальна література

1. Актуальні проблеми кримінального права (пам'яті професора П.П. Михайленка) : тези доп. V міжвуз. наук.-теорет. конф. (м. Київ, 21 листоп. 2014 р.) / ред. кол. : В. В. Черней, М.В. Костицький С. Д. Гусарев, С. С. Чернявський та ін. К.: Нац. акад. внутр. справ, 2014. 184 с.

2. Бандурка О. М. Психофізіологічні проблеми наркотизації населення: монографія. Харків : Нац. ун-т внутр. справ, 2005. 130 с.

3. Бантишев О.Ф, Шамара О.В. Кримінальна відповідальність за злочини проти основ національної безпеки України (проблеми кваліфікації) : монографія / О.Ф. Бантишев, О.В. Шамара. [2-е вид., перераб. та доп.]. К. : Наук.вид. відділ НА СБ України, 2010. 168 с.

4. Бараш Є. Ю. Злочинність у місцях позбавлення волі: основні тенденції та динаміка / Юридична Україна. 2017. № 5-6. С. 64-67.

5. Батраченко Т. С. Визначення окремих проблемних питань щодо кримінальної відповідальності юридичних осіб. Вісник Академії митної служби України. Сер. : Право. 2013. № 2. С. 97–101.

6. Березовський А. А. Сучасні тенденції злочинності в Україні: кримінологічний аналіз / Актуальні проблеми держави і права: зб. наук. праць. 2009. Вип. 46. С. 341-346.

7. Біленчук П. Д., Гель А. П., Задояний М. Т., Мошняга Л. В. Злочинність: поняття та види / Економіка, фінанси, право. 2010. № 11. С. 28-31.

8. Білоус В. Т. Особистість злочинця як об'єкт кримінологічного та психологічного дослідження / В. Т. Білоус, Г. М. Бірюков // Актуальные проблемы криминологии и криминальной психологии: сб. науч. ст. 2007. С. 84-89.

9. Борисов В.І. Сучасна політика держави у сфері боротьби зі злочинністю. Питання боротьби зі злочинністю: зб. наук. пр. Вип. 15. С. 68–81.

10. Борисов В.І., Фріс П.Л. Засади сучасної кримінально-правової політики України / В.І. Борисов П.Л. Фріс: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Політика у сфері боротьби зі злочинністю», 11-16 березня 2014 р., м. Івано-Франківськ..URL: file:///C:/Users/HOME/Deskto97.pdf.

11. Брайнин Я.М. Основание уголовной ответственности и важнейшие вопросы учения о составе преступления в советском уголовном праве : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук: спец. 12.00.08 / Я.М. Брайнин. Х., 1963. Б.и. 32 с.

12. Бузало П. М., Денисов С. Ф., Кириченко О. В. Кримінологія: Навчальний посібник. К.: Центр учбової літератури, 2007. 192 с.

13. Валуйская М. Ю. К вопросу о типологии лиц, совершивших умышленные убийства при отягчающих обстоятельствах / Вісник Луганського інституту внутрішніх справ. 2000. Вип. 2. С. 140-146.

14. Валуйська М. Ю. Кримінологічна характеристика особистості злочинців, що вчинили умисні вбивства при обтяжуючих обставинах: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.08 «Кримін. право та кримінологія; кримін.-викон. право» / Марина Юрійвна Валуйська;

Національна юридична академія України ім. Ярослава Мудрого. Харків, 2002. 18 с.

15. Вереша Р. В. Юридична особа як суб'єкт злочину за кримінальним законодавством зарубіжних держав. Актуальні проблеми удосконалення кримінального законодавства України: тези доповідей міжвідомчої науково-практичної конференції (Київ, 25 травня 2007 р.) / ред. кол. : Є. М. Моїсєєв, О. М. Джужа, О. М. Костенко та ін. К.: Київський нац. ун-т внутр. справ, 2007. 200 с.

16. Виправний центр як суб'єкт запобігання злочинам : монографія / І. Г. Богатирьов, Д. О. Зубов, В. В. Маковій. К. : Дакор, 2014. 232 с.

17. Віктимологічні засади боротьби зі злочинами, що вчиняються в установах виконання покарань України : навч. посіб. / О. М. Джужа, ред. В. В. Коваленко, О. Г. Колб та ін.; МОН України, КНУВС, ун-т сучасних знань. Хмельницький : Хм. ЦНП, 2012. 171 с.

18. Гладкова Є. О. Правові засади протидії наркозлочинності: функціональний аналіз / Вісник кримінологічної асоціації України. 2017. № 16. С. 46-52.

19. Голик Ю. В. Случайный преступник / Ю. В. Голик ; ред. В. Д. Филимонов. Томск : Изд-во Томского ун-та, 1984. 166 с.

20. Голина В. В. Погашение и снятие судимости по советскому уголовному праву. Х.: Вища школа, изд-во при Харьк. ун-те, 1979. 137 с.

21. Голіна В. В. Запобігання злочинності в Україні : навч. посіб / В. В. Голіна, М. Ю. Валуйська. Х. : Нац. юрид. акад. України, 2007. 107 с.

22. Голіна В.В. Кримінологічна політика в Україні: деякі теоретико-прикладні проблеми // Вісн. Акад. прав. наук України. 2008. № 2. С. 182–190.

23. Голіна В.В. Попередження тяжких насильницьких злочинів проти життя та здоров'я особи. Навчальний посібник / В. В. Голіна. Х. : НЮАУ. 1997. 52 с.

24. Головкін Б. М. Корислива спрямованість особистості злочинця, опосередкована у насильницьких проявах: поняття, зміст, шляхи формування / Вісник Академії правових наук України: зб. наук. Праць. 2009. № 3. С. 221-230.
25. Головкін Б.М. Типологія сімейно-побутових насильницьких злочинців / Вісник Академії правових наук України. Збірник наукових праць. Харків. 2004. № 36. С. 177-185.
26. Головкин Л.В. Альтернативы уголовному преследованию в современном праве. СПб.: Изд-во Юридический центр Пресс, 2002. 544 с.
27. Гончар (Павлова) Т.О. До питання про суттєві ознаки кримінального покарання. Південноукраїнський правничий часопис. 2011. № 2. С. 33–36.
28. Гончар (Павлова) Т.О. Загальна характеристика заходів кримінально-правового впливу. Правова держава. 2014. № 18. С. 101–105.
29. Гончар Т.О., Стрельцов Є.Л., Чуваков О.А. Кримінальне право України: Загальна та Особлива частини: навч. посіб. для підготовки до іспитів; [за заг. ред. д-ра юрид. наук, професора Є.Л. Стельцова. 3-тє вид., випр. та доп. Х.: Одісей, 2013. 264 с.
30. Горбань А. Сучасний стан кримінології як науки / Вища школа. 2012. № 8. С. 37-41.
31. Горох О. П. Кримінальна відповідальність за контрабанду: національний та міжна-родний досвід. К. : ПАЛИВОДА А. В., 2011. 276 с.
32. Грищук В. К., Пасека О. Ф. Кримінальна відповідальність юридичних осіб: порівняльно-правове дослідження: монографія. Львівський державний університет внутрішніх справ, 2013. 248 с.
33. Гумін О. М. Інтегративна функція кримінології в системі наук про людину / Митна справа. 2012. № 1 (ч. 2, кн. 2). С. 3-10.
34. Гуторова Н. О. Щодо гуманізації відповідальності за злочини у сфері господарської дія-льності. Теоретичні та прикладні проблеми сучасного кримінального права : матеріали II міжнар. наук.- практ. конф. 19–20 квітня 2012 р. Луганськ : РВВ ЛДУВС ім. Е. О. Дідоренка, 2012. С. 141–145.

35. Гуцалова К. Кримінологічне визначення поняття та ознак економічної злочинності: проблемні питання / Юридичний журнал. 2004. № 29. С. 113-115.

36. Даньшин І. М. Усталені форми злочинності (кримінологічний нарис). Х. : Акта, 2002. 147 с.

37. Долгова А.И. Социально-психологические аспекты преступности несовершеннолетних. М.: Юрид. лит., 1980. 156 с.

38. Джужа О. М., Василевич В. В., Кулик О. Г. Основні показники злочинності: міжнародний і вітчизняний досвід / Вісник Верховного Суду України. 2012. № 1. С. 37-42.

39. Джужа О. М. Сучасний погляд на розвиток кримінології / Право України. 2003. № 2. С. 97-101.

40. Дрёмин В. Н. К вопросу о предмете институциональной криминологии: от кри-минальных практик к социальному институту / Митна справа. 2010. № 6. С. 68-73.

41. Дрьомін В. М. Злочинність як соціальна практика: інституціональна теорія криміналізації суспільства: монографія / Одеса : Юридична література, 2009. 616 с.

42. Дрьомін В. М. Інституціональна методологія дослідження механізму відтворення злочинності / Правове життя сучасної України : Матер. міжнар. наук. конф. проф.-викл. складу (20-21 травня 2011 р., м. Одеса), 2011. Т. 2. С. 264-266.

43. Дрьомін В. М. Праксеологічний підхід до пізнання злочинності / Шлях до кримінології: пам'яті Анатолія Петровича Закалюка : збірник матеріалів. 2010. С. 104-126.

44. Дьоменко С. В. Спірні питання визначення поняття «особистість злочинця» / Актуальні проблеми держави і права: зб. наук. праць міжнар. наук. конф., присвяч. пам'яті О. В. Сурілова. 2009. Вип. 45. С. 348-352.

45. Егоров В. Проблемы эффективности уголовного принуждения в современных условиях. Уголовное право. 2004. № 4. С. 83–85.

46. Егоров В.С. Понятие и сущность государственного принуждения превентивного и ресоциализирующего характера. URL: <file:///C:/Users/HOME/Desktop/ponyatie-i-suschnost-gosudarstvennogo-prinuzhdeniya-preventivnogo-i-resotsializiruyuschego-haraktera.pdf>.

47. Женунтій В. І. Поняття особистості злочинця в теорії вітчизняної кримінології / Держава та регіони. Науково-виробничий журнал. Серія: Право. 2009. № 2. С. 61-65.

48. Задоя К. П. Концептуальні проблеми запровадження інституту заходів кримінально-правового характеру щодо юридичних осіб. Адвокат. 2013. № 5 (152). С. 34–40.

49. Закалюк А. П. Курс сучасної української кримінології: теорія і практика: у 3 кн. К. : Вид. Дім «Ін Юре», 2007. кн. 2 : Кримінологічна характеристика та запобігання вчиненню окремих злочинів. 2007. 712 с.

50. Заросинський Ю., Заросинський О. Наркоманія: стан і проблеми боротьби з нею на сучасному етапі / Право України. 2007. № 8. С. 61–64.

51. Зелинская Н. А. Международные преступления и международная преступность / Одеса : Юридична література, 2006. 365 с.

52. Зелинский А. Ф. Криминальная психология: Научно-практическое издание / Киев : Юринком Интер, 1999. 240 с.

53. Игошев К. Е. Типология личности преступника и мотивация преступного поведения / Горький : Горьк. высш. школа МВД СССР, 1974. 168 с.

54. Ігнатов О. М. Щодо рівня злочинності в Україні в цілому та рівня кримінального насильства зокрема / Часопис Київського університету права. 2012. № 2. С. 289-295.

55. Йосипів А. О. Насильницька злочинність: детермінанти та протидія органами внутрішніх справ: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.08 «Кримін. право та кримінологія; кримін.-викон. право» / Алла Олексіївна Йосипів; Львів. Держ. ун-т внутрішніх справ. Львів, 2009. 18 с.

56. Кальман О. Г. Стан та головні напрямки попередження економічної злочинності в Україні: теоретичні і прикладні проблеми / О. Г. Кальман. Харків : Гімназія, 2003. 352 с.

57. Картавцев В. С. Кримінальна відповідальність за злочини проти основ національної безпеки України (наукові засади кваліфікації): навч. посібник / В.С. Картавцев. К.: Вид-во Національної академії СБ України, 2004. 57 с.

58. Квашиш В. Цена преступности как криминологическая проблема / Уголовное право. 2008. № 6. С. 94-102.

59. Клименко С. В. Теоретичні, кримінально-правові і криминологічні проблеми боротьби з посяганнями на навколишнє природне середовище (досвід системного аналізу) [Текст] : автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.01 / Клименко Сергій Володимирович; Одеський держ. ун-т ім. І. І. Мечникова, Юридичний ін-т. Одеса, 1996. 20 с.

60. Климчук О. О. Кримінальна відповідальність за диверсію по законодавству України: дис ... канд. юрид. наук: 12.00.08 / О. О. Климчук; НА СБ України. К., 2003. 269 с.

61. Книга М.М. Примусові заходи медичного характеру як засіб попередження злочинності : автореф. дис.. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.08 «Кримінальне право та криминологія; кримінально-виконавче право». Дніпропетровськ, 2009. 22 с.

62. Ковальчук С.О. Забезпечення недоторканості права власності під час застосування спеціальної конфіскації як способу вирішення долі речових доказів. Право і суспільство. 2015. № 6-2. С. 188– 194.

63. Козаченко О. В. Правова природа інших кримінально-правових заходів як альтернатива кримінальної відповідальності колективних суб'єктів характеру. Актуальні проблеми держави і права. 2005. Вип. 26. С. 237–241.

64. Колб О. Г. Запобігання злочинності у місцях позбавлення волі : [навч. посібник]. Луцьк : РВВ «Вежа» Волин. держ. ун-ту ім. Лесі Українки, 2005. 494 с.

65. Колб О. Г. Кримінологія і соціальна профілактика злочинів у виправних установах : навч. посіб. / О. Г. Колб. Луцьк, 2007. 399 с.

66. Коржанський М.Й., Щупаківський Р.В. Санкції у кримінальному законі України. Науковий вісник Юридичної академії Міністерства внутрішніх справ: зб.наук.пр. 2004. № 1 (14). С. 259–262

67. Корнута Р. Загальнотеоретичні особливості структури норми кримінального права. Право України. 2008. № 11. С. 72–76.

68. Костенко О. М. Воля і свідомість злочинця (дослідження із застосуванням принципу натуралізму) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра. юрид. наук: спец. 12.00.08 «Кримін. право та кримінологія; кримін.-викон. право» / Київ : Київський ун-т імені Т. Г. Шевченка, 1995. 46 с.

69. Криминальная мотивация / Ю. М. Антонян, В. В. Гульдан, В. Н. Кудрявцев [и др.] ; отв. ред. В. Н. Кудрявцев. М. : Наука, 1986. 302 с.

70. Кримінальне право України: Загальна частина. / за ред. професорів М.І. Бажанова, В.В. Сташиса, В.Я. Тяція]. К.-Х.: Юрінком Інтер-Право, 2001. 664 с.

71. Кримінальне право України : Загальна частина: підручник / М. І. Бажанов, Ю. В. Баулін, В. І. Борисов та ін.; за ред. проф. М. І. Бажанова, В. В. Сташиса, В.Я. Тяція. 2-е вид., перероб. і допов. К.: Юрінком Інтер, 2005. 480 с.

72. Кримінально-правові заходи в Україні: підручник / за ред. професора О.В. Козаченка]. Миколаїв : Іліон, 2015. 216 с.

73. Кримінальне право України (Особлива частина) : підручник / за ред. О. О. Дудорова, Є. О. Письменського. Т. 1. Луганськ : Елтон, 2012. С. 445– 685.

74. Кримінологічна віктимологія : навч. посіб. / за заг. ред. О. М. Джузи. К.: Атіка, 2006. 352 с.

75. Кримінологія : Загальна та Особлива частини : підруч. для студ. юрид. спец. вищ. навч. закл. / І. М. Даньшин, В. В. Голіна, О. І. Кальман, О. В. Лисодед; за ред. проф. І. М. Даньшина. Х. : Право, 2003. 352 с.

76. Кулик Л. М. Ознаки насильницької злочинності. Право і суспільство. 2010. № 5. С. 128-132.

77. Кулик О. Г. Злочинність в Україні: тенденції, закономірності, методи пізнання: монографія / Київ : Юрінком Інтер, 2011. 288 с.

78. Курило В. І., Михайлов О. Є., Яра О. С. Кримінологія: загальна частина. Курс лекцій. Навчальний посібник. К. : Кондор, 2006.

79. Курс кримінології: Загальна частина: Підручник: У 2 кн. / О. М. Джужа, П. П. Михайленко, О. Г. Кулик та ін.; за заг. ред. О. М. Джужи. К. : Юрінком Інтер, 2001. 352 с.

80. Кухар В. В. До питання доцільності запровадження кримінальної відповідальності юридичних осіб в Україні характеру. Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України. 2014. № 1. С. 77–81.

81. Лантінов Я. О. Щодо визначення національної безпеки України як об'єкта кримінально-правової охорони. Форум права. 2011. № 1. С. 570–574
URL: <http://www.nbuv.gov.ua/ejournals/FP/2011-1/11jokpo.pdf>.

82. Литвак О.М. Держава і злочинність. К.: Атіка, 2004. 302 с.

83. Литвак О. Латентна злочинність: деякі аспекти // Право України. 2003. № 12. С. 63-64.

84. Лихова С. Я. Юридичні особи як суб'єкти кримінальної відповідальності. Юридичний вісник. 2014. № 4 (33). С. 128–132.

85. Ліпкан В. А., Діордіца І. В. Національна безпека України: кримінально-правова охорона. К.: КНТ, 2007. 292 с.

86. Лукаш А. С. Згвалтування: кримінологічна характеристика, детермінація та попередження : монографія / за ред. А. С. Лукаш; В. В. Голіни. Х. : Право, 2008. 256 с.

87. Маляренко В. Про публічність і диспозитивність у кримінальному судочинстві України та їх значення. Право України. 2004. № 5. С. 3–13.

88. Матвійчук В. К. Кримінально-правова охорона навколишнього природного середовища: проблеми законодавства, теорії та практики: дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.08 / Матвійчук Валерій Костянтинович. К., 2008. 511 с.

89. Мельник П., Лановенко І. Психологічні механізми девіантної поведінки / Право України. 2000. № 4. С. 90–92.

90. Мельничок В. Криміналістична характеристика соціально-психологічних ознак особистості злочинця / Юридична Україна. 2008. № 11. С. 97-102.
91. Меркулова В.О., Смоков Д.С. Удосконалення системи кримінально-правового реагування на злочини: тенденції реформування. Південноукраїнський правничий часопис. 2006. № 2. С. 27–30.
92. Миколенко А.Н., Павлова Т.А. Специальная конфискация в Украине: уголовно-правовой и уголовно-процессуальный аспекты. *Lega si vita*. 2016. № 12. С. 65–69.
93. Набиуллин Ф.К. Некарательные меры уголовно-правового характера. Ученые записки Казанского государственного университета. 2007. Том 149, Кн. 6. С. 221–225.
94. Оболенцев, В. Ф. Латентна злочинність : проблеми теорії та практики попередження. Х. : Вид. СПД ФО Вапнярчук Н. М., 2005. 128 с.
95. Орловська Н.А. Актуальні питання меж кримінально-правового впливу. Вісник Львівського університету. Серія юридична. 2014. Вип. 59. С. 319–326.
96. Орловська Н.А. Актуальні проблеми кримінально-правового регулювання спеціальної конфіскації в Україні. Вісник Луганського держ. ун-ту внутр. справ. імені Е.О. Дідоренка: науково-теоретичний журнал. 2015. № 2. С. 135–144.
97. Орловська Н. Про модель кримінально-правового впливу на юридичну особу. Юридичний вісник. 2014. № 2. С. 125–130.
98. Орловський Б. М. Зарубіжний досвід кримінально-правової регламентації заподіяння приватними особами шкоди при затриманні злочинця. Правова держава. 2016. № 23. С. 130-134.
99. Орловський Б. М. Застосування механічних засобів та пристроїв як сучасний спосіб здійснення необхідної оборони. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: «Юриспруденція». 2014. № 9-2. Том 2. С. 81-83.

100. Орловський Б. М. Захист власності при необхідній обороні: зарубіжний досвід та сучасне кримінальне законодавство. Держава і право: юридичні і політичні науки. 2014. № 65. С. 220-226.

101. Орловський Б. М. Історичні аспекти розвитку в Україні помилки у обставині, що виключає злочинність діяння. Правова держава. 2015. № 19. С. 142-146.

102. Орловський Б. М. Історичні аспекти формування категорій інституту необхідної оборони на українських землях. Вісник Запорізького національного університету. Юридичні науки. 2017. № 3. С. 131-139.

103. Орловський Б. М. Кримінально-правове закріплення помилки у обставині, що виключає злочинність діяння. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Юридичні науки». 2017. № 2. С. 94-98.

104. Орловський Б.М. Кримінологія : методичні рекомендації до вивчення навчальної дисципліни для студентів денного (заочного) відділення економіко-правового факультету спеціальності 081 «Право» рівня вищої освіти: перший бакалаврський / укладач Б. М. Орловський ; Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова, Економ.-прав. ф-т. Одеса : ОНУ, 2020. 86 с.

105. Орловський Б.М. Кримінологія : навчально-методичний посібник для студентів денного (заочного) відділення економіко-правового ф-ту першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 081 «Право» / Б. М. Орловський. Одеса: Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова, 2020. 150 с.

106. Орловський Б. М. Критерії правомірності захисних дій особи при дотриманні меж необхідної оборони. Право і суспільство. 2014. № 6-2. С. 114-119.

107. Орловський Б. М. Обставини, що виключають злочинність діяння при наявності суспільно небезпечного посягання // Матеріали VI Міжнародної наукової конференції студентів та молодих вчених «Від громадянського суспільства – до правової держави» (м. Харків, 4-5 березня 2011 року): Збірник тез доповідей. Харків: ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2011. С. 267-269.

108. Орловський Б. М. Поняття та місцезнаходження здійснення службових владних повноважень як обставини, що виключає злочинність діяння. *National law journal: theory and practice*. 2014. № 5. С. 164-170.

109. Орловський Б. М. Різновиди фонових явищ злочинності у кримінологічній науці // Матеріали 74-ї наукової конференції професорсько-викладацького складу і наукових працівників ЕПФ Одеського національного університету імені І. І. Мечникова (м. Одеса, 27–29 листопада 2019 р.). Одеса: Фенікс, 2019. С. 23–25.

110. Орловський Б. М. Уявна оборона: помилка при необхідній обороні чи самостійна обставина, що виключає злочинність діяння. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Юридичні науки»*. 2014. № 4. С. 176-180.

111. Орловський Б. М. Уявна оборона як обставина, що виключає злочинність діяння // *Актуальні проблеми кримінального права, процесу та криміналістики: Матеріали II-ї міжнародної науково-практичної конференції* (м. Одеса, 8 жовтня 2010р.). У 2 т. Т. 1. Одеса: ПП «Фенікс», 2010. С. 227-230.

112. Орловський Б.М., Фокін А.С. Кримінологічний підхід до вивчення детермінант вчинення самогубства та суїцидальної поведінки особи. *Право і суспільство*. 2020. № 2. Ч. 3. С. 36-43.

113. Павлова Т. О. Види заохочувальних заходів за чинним Кримінальним кодексом України: матеріали 74-ї наукової конференції професорсько-викладацького складу і наук. працівників економіко-правового факультету Одеського національного університету імені І.І. Мечникова, м. Одеса, 27–29 листопада 2019 р. С. 26–28.

114. Павлова Т.О. Види конфіскації за чинним Кримінальним кодексом України. *Правова держава*. 2016. № 23. С. 135–140.

115. Павлова Т. О. До питання про цілі спеціальної конфіскації як примусового заходу кримінального права. *Правовий вимір конституційної та кримінальної юрисдикції в Україні та світі. Другі юридичні читання : матеріали*

Всеукраїнської дистанційної наук. конф., м. Одеса, 26 квітня 2019 р. Одеса : Фенікс, 2019. С. 137–140.

116. Павлова Т.О. Класифікація заходів кримінально-правового впливу з урахуванням ознак суб'єктів охоронних кримінально-правових відносин. Юридичний науковий електронний журнал. 2018. № 4. С. 141–144.

117. Павлова Т.О. Класифікація суб'єктів охоронних кримінально-правових відносин. Правова держава. 2018. № 30. С. 167–173.

118. Павлова Т.О., Кривошликова А.С. Обмежувальні заходи, що застосовуються до осіб, які вчинили домашнє насильство: вітчизняний та іноземний досвід. Правова держава. 2020. № 37. С. 137-144.

119. Павлова Т.О. Правова природа заохочувальних заходів кримінально-правового характеру. Вісник Одеського національного університету. 2019. Том. 24. Випуск» 2 (35). Правознавство. С. 76–84.

120. Павлова Т. О. Правова природа обмежувальних заходів за чинним Кримінальним кодексом України. Правова держава. 2019. № 34. С.89–94.

121. Павлова Т.О. Примусові заходи медичного характеру як інший захід кримінально-правового характеру. Правова держава. 2017. № 25. С. 172–177.

122. Павлова Т.О. Систематизація заходів кримінально-правового характеру як засіб підвищення ефективності кримінального закону. Проблемні аспекти функціонування фінансової системи України в умовах дестабілізаційних процесів: матеріали VI Всеукр. міжвузівської наук.-практ. конф., м. Одеса, 14 трав. 2019 р. Одеса, ОТЕІ КНТЕУ, 2019. С. 129–131.

123. Павлова Т.О. Юридична особа як особливий суб'єкт кримінально-правових відносин. Право, економіка та управління: генезис, сучасний стан та перспективи розвитку : матеріали міжнар. наук.-практ. конф., присвяч. 20-річчю економіко-правового ф-ту ОНУ імені І. І. Мечникова (м. Одеса, 14–15 верес. 2018 р.). ОНУ, 2018. С. 684-688.

124. Пивоваров В. В., Цибульська І. О. Злочинність у місцях позбавлення волі: сучасні українські реалії / Карпатський правничий часопис. 2015. № 10. С. 138-144.

125. Пономаренко Ю.А. До питання про заходи безпеки за кримінальним законодавством України. Кримінальний кодекс України: 10 років очікувань : тези доповідей та повідомлень учасників Міжнародного симпозіуму [23–24 вересня 2011 р.]. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2011. С. 332–334.

126. Пономаренко Ю. А. Форми реалізації кримінальної відповідальності за кримінальним законодавством України. Збірник наукових праць Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди. «Право». 2013. Вип. 20. С. 65–72.

127. Попович О. В. Особа злочинця як об'єкт філософсько-правового дослідження. Митна справа. 2012. № 80. Ч. 2. С. 159-165.

128. Сорока С. О. Контрабанда наркотичних засобів: проблеми протидії: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.08 «Кримінальне право і криминологія; кримінально-виконавче право» / Львів, 2010. 22 с.

129. Сосніна О. Злочинність як об'єкт криминологічного дослідження. Публічне право. 2011. № 4. С. 379-386.

130. Сташис В. Основні тенденції сучасної злочинності в Україні. Ежегодник украинского права: сборник науч. трудов. 2009. № 1. С. 229-247.

131. Стрельцов Е. Л. Экономическая преступность в Украине: курс лекций / Е. Л. Стрельцов. Одесса : АО Бахва, 1997. 572 с.

132. Стрельцов Є. Л. Економічні злочини: внутрідержавні та міжнародні аспекти: навч. посібник / Є. Л. Стрельцов. Одеса : АстроПринт, 2000. 476 с.

133. Тероризм: сучасний стан та міжнародний досвід боротьби / За ред. Л.Ю. Кондрата, Б.В. Романюка. К.: Національна академія внутрішніх справ України, 2003. 257 с.

134. Тимчук О. Л. Злочинність у сучасному світі: криминологічний аналіз. Бюлетень Міністерства юстиції України. 2010. № 11. С. 84-91.

135. Турлова Ю. А. Кримінологічний аналіз сучасного стану екологічної злочинності в Україні. Вісник Національної академії прокуратури України. 2016. № 45. С. 66-72.

136. Турлова Ю. А. Феномен екологічної злочинності: питання кримінологічної дефініції / Держава і право. Юридичні і політичні науки. 2014. № 66. С. 237-246.

137. Фріс П.Л. Криміналізація і декриміналізація у кримінально-правовій політиці URL: http://nauka.nlu.edu.ua/wp-content/uploads/2015/07/2_2.pdf/.

138. Фролова О. Щодо реформування предмета кримінології. Право України. 2003. № 7. С. 122-123.

139. Хавронюк М.І. Заходи кримінально-правового впливу: які вони бувають? Юридичний вісник України. 2013. № 21 (934). С. 6–7.

140. Хавронюк М.І. Злочини проти основ національної безпеки України. Кримінальне право України. Особлива частина: Підручник (Ю.В. Александров, О.О. Дудоров, В.А. Клименко та ін.) / за ред. М.І. Мельника, В.А. Клименка. К. : Юридична думка, 2004. С. 25–36.

141. Христюк О. С. Співробітники та засудженні: проблеми спілкування. Проблеми пенітенціарної теорії та практики. 2000. № 5. С. 158–162.

142. Чечель Н. О. Особа злочинця у кримінології: поняття та типологія. Митна справа. 2011. № 75. Ч. 2. С. 159-164.

143. Чуваков О. А. «Безопасность» как социально-правовое явление. Ринкова економіка: сучасна теорія і практика управління. 2015. Т. 2. Вип. 1. С. 188-194.

144. Чуваков О.А. Безопасность: политико-правовой аспект. Правова держава. 2015. № 20. С. 167-172.

145. Чуваков О. А. Деякі види диверсійних актів у сучасних умовах. Актуальні проблеми держави і права. 2010. № 55. С. 372-378.

146. Чуваков О.А. Деякі питання щодо видового об'єкта диверсії. Судова апеляція. 2017. № 1. С. 85-91.

147. Чуваков О. А. Злочини проти основ національної безпеки України: проблеми кримінально-правової теорії і практики : монографія / О. А. Чуваков ; відп. ред. О. М. Костенко. Одеса : Фенікс, 2017. 362 с.

148. Чуваков О.А. К вопросу о видах преступлений против основ национальной безопасности Украины. Часопис Київського університету права. 2015. № 3. С. 304-308.

149. Чуваков О.А. К вопросу определения понятия безопасности. Правова держава. 2013. № 16. С. 191-197.

150. Чуваков О.А. Міжнародне співробітництво у сфері боротьби зі злочинами терористичної спрямованості. Правова держава. 2012. № 14. С. 201-205.

151. Чуваков О.А. Національна і державна безпека: співвідношення понять. Правова держава. 2012. № 15. С. 193-196.

152. Чуваков О.А. Посягательство на жизнь государственного или общественного деятеля в системе преступлений против основ национальной безопасности Украины. Правова держава. 2009. № 11. С. 147-152.

153. Чуваков О.А. Теоретичні аспекти визначення поняття «безпека». Evropský politický a právní diskurz. 2014. Sv. 1, Vyd. 6. С. 95-105.

154. Шакун В. Онтологічний вимір у кримінології. Право України. 2010. № 7. С. 136-143.

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. <http://www.president.gov.ua>. – офіційний веб-сайт Президента України.
2. <http://www.portal.rada.gov.ua> – офіційний веб-сайт Верховної Ради України.
3. <http://www.kmu.gov.ua> – офіційний веб-сайт Кабінету Міністрів України.
4. <http://www.mvs.gov.ua> – офіційний веб-сайт Міністерства внутрішніх справ України.
5. <http://www.court.gov.ua/vscourt> – офіційний веб портал судової влади в Україні
6. <http://www.scourt.gov.ua> – офіційний веб-сайт Верховного Суду України.
7. <http://www.sbu.gov.ua> – офіційний веб-сайт СБУ.

8. <http://www.gp.gov.ua> – офіційний веб-сайт Генеральної прокуратури України.
9. <http://www.minjust.gov.ua> – Офіційний веб-сайт Міністерства юстиції України.
10. <http://www.reyestr.court.gov.ua> – єдиний реєстр судових рішень в Україні.
11. <http://www.police.ua> – Форум працівників МВС України.
12. <http://www.vkka.gov.ua> – офіційний сайт Вищої кваліфікаційної комісії адвокатури.
13. <http://www.nbu.gov.ua> – Національна бібліотека України імені В.І.Вернадського.
14. <http://www.catalogue.nplu.org> – Національна парламентська бібліотека України.
15. <http://www.pravoznavec.com.ua> – Електронна бібліотека юридичної літератури «Правознавець».
16. <http://www.icpo.centrmia.gov.ua> – сайт Національного центрального бюро Інтерполу в Україні.
17. <http://www.intsph.kiev.ua> Законодавство України для Windows Інформаційна автоматизована система.
18. <http://www.liga.kiev.ua> Ліга - Всеукраїнська мережа розповсюдження правової інформації. Українське законодавство і Правові інформаційні ресурси.
19. <http://www.zakon.gov.ua> - Законопроекти України
20. www.ukraine.org/press.html - Українська преса
21. <http://www.i.com.ua/~gdo> Офіційний бюлетень поточного законодавства України.
22. <http://www.practix.com> - Юридична практика
23. https://protocol.ua/ua/vs_kks_kradigka_ta_znahidka/ - Протокол, юридичний інтернет ресурс.
24. http://vobu.ua/images/pdf_files/sud-pr/Ogljad_KKS_VS_07_2020.pdf - Огляд судової практики Касаційного кримінального суду у складі Верховного Суду (актуальні проблеми).

МЕТОДИ НАВЧАННЯ ТА СИСТЕМА КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

При вивченні навчальної дисципліни «Актуальні проблеми кримінального права та кримінології» застосовуються наступні методи навчання: словесний, наочний, практичний, які передбачають читання лекції, опрацювання нормативних актів, роботу з навчальною та спеціальною літературою, індивідуальні консультації.

Засоби діагностики якості вищої освіти включають в себе поточний, періодичний та підсумковий контроль. Поточний контроль: усне, письмове опитування на лекційних, семінарських та практичних заняттях, оцінювання результатів вирішення завдань і практичних ситуацій (кейсів), виконання та захист практичних робіт, рефератів; комп'ютерне та бланкове тестування. Періодичний контроль: виконання контрольних (інших письмових) робіт, проведення тестування, та інших заходів за результатами вивчення певного змістового модулю. Підсумковий контроль: залік.

Оцінювання знань аспірантів повинно сприяти реалізації низки завдань, зокрема:

- підвищення мотивації аспірантів до системного навчання впродовж семестру та навчального року, переорієнтація їх цілей з отримання позитивної оцінки на формування системних, стійких знань, умінь та навичок;
- відкритість контролю, яка базується на ознайомленні аспірантів на початку вивчення дисципліни з переліком, формами та змістом контрольних завдань, критеріями та порядком їх оцінювання;
- подолання елементів суб'єктивізму при оцінюванні знань, що забезпечується виконанням індивідуальних завдань із застосуванням накопичувальної системи оцінювання;
- розширення можливостей для всебічного розкриття здібностей аспірантів, розвитку їх творчого мислення та підвищення ефективності навчального процесу.

Навчальна дисципліна «Актуальні проблеми кримінального права та кримінології» вивчається протягом одного семестру та складається з двох

змістових модулів (ЗМ). По завершенню курсу аспіранти складають залік. На залік виносяться вузлові питання, що потребують творчої відповіді та вміння синтезувати отримані знання і застосовувати їх при вирішенні практичних завдань.

Результати контрольних завдань оцінюються за 100-бальною системою. За результатами оцінювання змістового модуля аспірантам виставляються бали. Максимальна кількість балів, що може набрати аспірант за один ЗМ дорівнює 30-ти балам. За два змістовних модулі аспірант може одержати максимум 60 балів (по 30 балів за кожний ЗМ), які додаються до наступних максимально можливих 40 балів, що одержуються ним під час підсумкового контролю. Кожний здобувач готує до заліку два реферати, об'єм кожного реферату повинен бути не менше 10 сторінок. 1-й за Модулем 1, 2-й за Модулем 2.

Під час викладання лекційного матеріалу лектор може здійснювати контрольні опитування аспірантів. Максимальна оцінка, яку аспірант може отримати за ці опитування складає 10 балів, які є складовими поточного контролю.

У випадку відсутності аспіранта на лекції або семінарському занятті він зобов'язаний відпрацювати пропущене заняття через усне опитування в поза аудиторний час (час консультацій викладача) або відпрацювати це заняття шляхом написання реферату на тему, погоджену з викладачем. Невідпрацьовані заняття вважаються незданими і за них не нараховується оцінка в балах.

РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ АСПІРАНТИ

Параметри	Змістовий модуль 1 (ЗМ1)	Змістовий модуль 2 (ЗМ2)	Підсумковий контроль (залік)	Разом (підсумкова оцінка)
Оцінка в балах	0 – 30	0 – 30	0 – 40	0 – 100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

За 100-бальною шкалою	Оцінка ECTS	За національною шкалою
		для заліку
90 - 100	A	Зараховано
85 - 89	B	
75 - 84	C	
70 - 74	D	
60 - 69	E	
35 - 59	FX	незараховано з можливістю повторного складання
0 - 34	F	незараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни